

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2016/421003223817

**DAŇOVÁ OPTIMALIZÁCIA NA ÚROVNI ÚZEMNEJ
SAMOSPRÁVY**

Diplomová práca

2016

Bc. Veronika Ferenčáková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

**DAŇOVÁ OPTIMALIZÁCIA NA ÚROVNI ÚZEMNEJ
SAMOSPRÁVY**

Diplomová práca

Študijný program:	Daňovníctvo a daňové poradenstvo (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor:	Financie, bankovníctvo a investovanie
Školiace pracovisko:	KF NHF – Katedra financií NHF
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Zuzana Brindzová, PhD.

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Veronika Ferenčáková
Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo (Jednoodborové štádium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.3.6 Financie, bankovníctvo a investovanie
Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Daňová optimalizácia na úrovni územnej samosprávy.

Anotácia: Predmetom diplomovej práce je analýza možnosti daňovej optimalizácie obcí a krajov a popis územných samosprávnych celkov v úlohe daňových subjektov v rámci daňových zákonov. Cieľom práce je nájsť čo najviac z možností, ktoré územným samosprávnym celkom pomôžu pri optimalizácii ich daňových povinností.

Vedúci: Ing. Zuzana Brindzová, PhD.
Katedra: KF NHF - Kat. financií NHF
Vedúci katedry: prof. Ing. Pavol Ochotnický, CSc.
Dátum zadania: 24.03.2015

Dátum schválenia: 24.03.2015

prof. Ing. Pavol Ochotnický, CSc.
vedúci katedry

.....
študent

.....
Vedúci

Čestné vyhlásenie

Čestne prehlasujem, že som záverečnú prácu vypracovala samostatne a uviedla som všetku použitú literatúru.

04.04.2016

.....

Pod'akovanie

Touto cestou chcem vyjadriť pod'akovanie najmä mojej vedúcej diplomovej práce Ing. Zuzane Brindzovej, PhD. za odborné vedenie, cenné rady a pripomienky a ústretovosť pri tvorbe tejto diplomovej práce.

ABSTRAKT

FERENČÁKOVÁ, Veronika: Daňová optimalizácia na úrovni územnej samosprávy. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta: Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Zuzana Brindzová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2016, 62 s.

Cieľom záverečnej práce je porovnať súčasný stav výberu miestnych daní a poplatkov v podmienkach na území Slovenskej republiky a ostatných častí Európy s návrhom ďalších možných opatrení v legislatíve na území SR po vzore z iných krajín. Práca pozostáva zo štyroch kapitol. Obsahuje 10 grafov, 11 tabuliek, 4 obrázkové schémy. Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu súčasného stavu riešenej problematiky, definovaniu základných pojmov. Ďalšia kapitola vymedzuje cieľ práce, metodiku práce a použité metódy. Tretia kapitola práce je zostavená zo zobrazenia súčasnej platnej legislatívy a uplatňovaných systémov v oblasti výberu miestnych daní na Slovensku a v zahraničí. Záverečná kapitola je venovaná výsledkom práce a diskusii. Výsledkom práce je naznačenie prognózy ďalšieho vývoja podielovej dane na celoštátnej úrovni a vyslovenie riešenia v podobe návrhu novej novej miestnej dane na Slovensku.

Kľúčové slová:

daň, optimalizácia, verejná správa, územná samospráva, legislatíva, Európa.

ABSTRACT

Ferenčáková, Veronika: Tax optimalization at the local government. –University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy: Department of Finance – Thesis supervisor: Ing. Zuzana Brindzová, PhD. – Bratislava, FNE EU, 2016, 62 p.

The aim of diploma thesis is to compare the present conditions of local tax and duties collection in the Slovak Republic and other European countries. At the same time thesis focuses on providing proposals of legislative measures in Slovakia, taking the other countries as an example. The work consists of four parts. It contains 10 charts, 11 tables and 4 graphical schemas. First chapter discusses the theoretical state of raised problem and defines the basic terms. The main aim of thesis, methods and methodology is shown in the following chapter. Third chapter brings us to the view of the current legislation and systems applied in the area of municipal tax in Slovakia and abroad. The last chapter contains the results and commentary. The result of work indicates the further development of shared taxes nationwide and our own resolution on the further municipal tax in Slovakia.

Keywords:

Tax, optimalization, public administration, local government, legislative, Europe.

OBSAH

ÚVOD	12
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	14
1.1 Definícia daní, daňového systému a daňovej sústavy	14
1.2 Členenie daní	17
1.3 Základné znaky daní	18
1.4 Daňová optimalizácia	20
1.4.1 Optimálne zdanenie vs. optimálny daňový systém	22
1.5 Majetkové dane	23
1.6 Verejná správa	25
1.6.1 Štátna správa	27
1.6.2 Samospráva	28
2 CIEĽ, METODIKA A METÓDY SKÚMANIA PRÁCE	31
2.1 Cieľ práce	31
2.2 Metodika a metódy skúmania práce	32
3 ANALÝZA OPTIMALIZÁCIE ŠTRUKTÚRY MIESTNYCH DANÍ VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH	34
3.1 Miestne dane v podmienkach Slovenskej republiky	34
3.1.1 Miestne dane a poplatky	35
3.1.2 Dane z príjmov FO, ktorých výnos je poukázaný územným samosprávam v podmienkach Slovenskej republiky	42
3.2 Miestne dane v Českej republike	45
3.3 Miestne dane vo Francúzsku	51
3.4 Miestne dane v Taliansku	53
3.5 Miestne dane v Poľsku	55
3.6 Miestne dane v Nórsku	57
3.7 Miestne dane v Estónsku	59
4 PROGNOZA VÝVOJA VÝNOSU PRÍJMOV SAMOSPRÁV A NÁVRH MOŽNÝCH RIEŠENÍ	62
4.1 Prognózovaný podiel dane z príjmov FO na rok 2016	62
4.2 Návrh novej potenciálne možnej dane na území SR	65
4.2.1 Modelový príklad zavedenia príslušnej dane na konkrétnej samospráve	67

4.3 Diskusia	71
ZÁVER	74
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	75

ZOZNAM GRAFOV, TABULIEK A OBRÁZKOV

Graf č. 1 Podiel výnosu majetkových daní v % z celkových daňových výnosov v Slovenskej republike	42
Graf. č. 2 Podiel dane z príjmov právnických osôb poukázaných samosprávam.....	44
Graf č. 3 Podiel výnosu majetkových daní v % z celkových daňových výnosov v ČR	49
Graf č. 4 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD vo Francúzsku.....	53
Graf č. 5 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Taliansku	54
Graf č. 6 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Poľsku	56
Graf č. 7 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Nórsku	58
Graf č. 8 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Estónsku	60
Graf č. 9 Medziročné porovnanie prevodu podielu z výnosov dane z príjmov FO v SR za jednotlivé mesiace.....	64
Graf č. 10 Medziročné porovnanie prevodu podielu z výnosov dane z príjmov FO v SR za prvý kvartál roku 2015 a 2016 (predpokladaný)	64
Tabuľka č. 1 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v SR	41
Tabuľka č. 2 Medziročný vývoj výnosu dane z príjmov FO poukázaný územným samosprávam	44
Tabuľka č. 3 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v ČR	48
Tabuľka č. 4 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % vo Francúzsku	52
Tabuľka č. 5 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Taliansku	54
Tabuľka č. 6 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Poľsku	56

Tabuľka č. 7 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Nórsku	58
Tabuľka č. 8 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Estónsku	60
Tabuľka č. 9 Východiskové štatistické údaje (k 1.1.2015) a predpokladaný podiel výnosu dane z príjmu FO pre rok 2016	62
Tabuľka č. 10 Prevod výnosu dane z príjmov FO územnej samosprávy za prvý štvrtrok 2016 (údaje v tis. EUR)	63
Tabuľka č. 11 Prevod výnosu dane z príjmov FO územnej samosprávy za prvý štvrtrok 2015 (údaje v tis. EUR)	63
 Obrázok č. 1 Členenie daní	18
Obrázok č. 2 Členenie miestnych daní	24
Obrázok č. 3 Členenie verejnej správy	27
Obrázok č. 4 Schéma rozdelenia rozpočtového určenia daní pre rok 2016 v ČR	50

ÚVOD

Každý štát zabezpečuje potreby svojich obyvateľov v rôznych oblastiach spoločenského života a zabezpečuje tak financovanie rôznych politík ako je napríklad zdravotná politika, rodinná politika, bytová politika a mnohé ďalšie. Pre to, aby mohla všetky tieto potreby obyvateľov financovať potrebuje štátny rozpočet, ktorého najvýznamnejšími príjmami sú príjmy z rôznych typov daní.

Fiškálnou decentralizáciou bolo nižším územným celkom tvoriacim štát umožnené samostatné hospodárenie na jednej strane s prostriedkami zverenými, ale na druhej strane aj s prostriedkami, ktoré majú tieto nižšie územné celky v kompetencii vyberať a jedná sa najmä o dane na miestnej úrovni, ktoré zabezpečujú príjmovú časť miestnych rozpočtov. Územné samosprávy tak zabezpečujú potreby obyvateľov v rôznych oblastiach v tom mieste, kde je to pre samotného obyvateľa najefektívnejšie.

Povinnosť výberu daní ustanovuje legislatíva vo svojich zákonoch. Aj na úrovni obce je možné vydávať všeobecné záväzné nariadenia, ktoré pôsobia ako zákon pre územie obce, a tí, ktorí sa v danej obci nachádzajú, sú povinní ustanovenia týchto nariadení dodržiavať. Tieto nariadenia môžu upravovať aj dane, ktoré sa rozhodne územná samospráva na svojom území vyberať. Daň je preto povinnou platbou, ktorá je poukázaná verejným rozpočtom a má charakter nenávratnosti.

Daň je súčasťou daňového systému, ktorý by mal byť optimálny, čo znamená, že by mal byť spravodlivý, jednoduchý a ak sú základy dane efektívne. Daň má v sebe zahrnuté rôzne aspekty, ktoré sú teoreticky popísané v prvej kapitole tejto práce. Zároveň sa táto kapitola zaoberá teoretickými východiská základných pojmov, ktoré súvisia s pojmom daň a územná samospráva, ktorá je v podmienkach SR súčasťou systému verejnej správy.

Z historického hľadiska sa fiškálna decentralizácia na území SR začala uplatňovať až počiatkom roku 2004. Nastávajúce zmeny v rámci tejto decentralizácie na území SR bližšie uvádza tretia kapitola diplomovej práce, ktorá sa zaoberá aj typmi miestnych daní uplatňovaných v SR a okrem nich aj miestnymi daňami v susednej Českej republike a vo vybraných krajinách z európskeho priestoru.

Okrem vlastných príjmov v podobe výnosu z miestnych daní plynú samosprávam v SR aj podiel výnosu z celoštátne vyberanej dane z príjmov fyzických osôb na základe legislatívne určených kritérií. Vo všetkých vybraných krajinách pre túto prácu je trendom každoročný narastajúci výnos z tohto druhu dane. Štvrtá kapitola zachytáva prognostiku tohto výnosu pre aktuálny rok z pohľadu Ministerstva financií SR. Štruktúra typu

miestnych daní je v európskych krajinách veľmi podobná, avšak existujú aj niektoré typy miestnych daní, ktoré naša daňová sústava nepozná. Niektoré z nich by aj pre SR mohli byť inšpiráciou pre jej zavedenie. V tejto kapitole je uvedený aj náčrt novej dane pre SR a jej aplikáciu pre konkrétnu samosprávu.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

Každá krajina zabezpečuje napĺňanie svojich rozpočtov príjmami z daní. Každý daňovník má povinnosť odviezť daň zo zákona. Daňou sa teda rozumie platba odvádzaná verejným rozpočtom, ktorá plní aspekty povinnosti a nenávratnosti.

Prvá kapitola práce sa práve preto venuje definícii dani, daňového systému a daňovej sústave. Dane ako také pomáhajú verejným financiám a preto plnia funkcie stabilizačné, restriktívne či alokačné. Pojem daň ako takú môžeme členiť podľa rôznych hľadísk a kritérií, ktoré sa v časti kapitoly uvádzajú a popisujú. Pre to, aby sme daň vedeli vypočítať a následne odviezť musí spĺňať určité znaky a preto musí obsahovať vymedzenie objektu, subjektu, predmetu a sadzby dane. Tieto znaky sme preto zadefinovali a popísali nižšie v tejto kapitole.

Daňový systém je podľa OECD optimálny vtedy, ak spĺňa požiadavky na jednoduchosť, spravodlivosť, vtedy, ak odstraňuje prekážky k rastu a ak sú základy dane efektívne. Na daňovú optimalizáciu nahliadajú rôzne pohľady, ktoré sú podľa autorov pozitívne a normatívne. Bližšie sa tejto problematike venuje podkapitola s názvom daňová optimalizácia.

Keďže témou práce je daňová optimalizácia na úrovni územnej samosprávy je potrebné definovať čo sa chápe pod pojmom majetkové dane, pretože tieto dane sú hlavným príjmom rozpočtov územnej samosprávy, konkrétne na území obce. Obec môže vyberať na základe všeobecne záväzného nariadenia dane, ktoré sú v ďalšej časti tejto práce rozčlenené do prehľadnej schémy.

S pojmom územná samospráva je potrebné vedieť zadefinovať a chápať pojem verejná správa, pretože územná samospráva je neoddeliteľnou súčasťou verejnej správy a výkon niektorých kompetencií verejnej správy sa vykonáva na nižších regionálnych územiach, teda v podmienkach Slovenskej republiky na území obcí a samosprávnych krajov. Na verejnú správu rôzne nazerajú vedecké disciplíny akými sú právna veda, hospodárska veda, či vedy spoločenské. Rôzne pohľady na pojem verejná správa rozpracováva bližšie posledná časť tejto kapitoly, kde samotnú verejnú správu rozčleňuje na samostatný systém štátnej správy a systém územnej samosprávy.

1.1 Definícia daní, daňového systému a daňovej sústavy

Daň rozumie Kubátová ako „povinnú nenávratnú platbu do verejného rozpočtu.“ V demokratických štátoch je táto daň povinnosťou, ktorú ukladá zákon a preto musí byť

platba zákonná. Skutočnosť, kde poplatník nemá nárok na žiadnu ekvivalentnú protihodnotu a výška dane je nezávislá od toho, aké verejné služby konkrétny daňový poplatník využíva sa rozumie ako nenávratnosť platby.¹ Medveď a kolektív uvádza, že daň je definovaná ako zákonom určená, povinná a spravidla opakujúca sa platba, ktorej odvod zabezpečujú fyzické ako aj právnické osoby štátu v stanovenom termíne a určenej výške. Charakterizuje ju aj ako povinnú a zákonom stanovenú platbu, ktorú vyberá štát, obec alebo iné verejnoprávne subjekty a uhrádzajú tým verejné potreby vo vopred určenej výške a taktiež aj s vopred určeným termínom splatnosti. Ako poslednú definíciu uvádza, že daň je transfer finančných prostriedkov od súkromného sektora k sektoru verejnému.²

Daň je právnym inštitútom na účel ich výberu, záväznosti a mimoekonomické vynútiteľnosti sú upravené právnou formou. Daň je záväzkovým právnym vzťahom, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie od dlžníka, vzniká teda pohľadávka voči štátu, a naopak dlžníkovi (daňovému subjektu) vzniká povinnosť, aby svoj záväzok voči veriteľovi splnil. Predmetom dane ako subjektívneho záväzku dlžníka voči štátu je právnymi normami upravené vystupovanie, konanie a správanie sa osôb.³

Daňový systém⁴ je sústavou daní a zároveň technicky, právne a organizačne konštituovaný systém inštitúcií zabezpečujúcich správu daní, vyrubenie, vymáhanie a kontrolu. Jedná sa o systém obsahujúci pracovné postupy, nástroje a metódy, ktoré inštitúcie uplatňujú vo vzťahoch k daňovým subjektom, resp. k ďalším osobám. Zároveň sa na usporiadaní a tvorbe daňového systému podieľajú aj iné faktory, ktorými sú napríklad krátkodobé faktory ako napríklad výsledok volieb, a dlhodobé faktory, napríklad technologické, demografické a ekologické zmeny. Existujú aj všeobecné požiadavky, ktoré by mali daňové systémy spĺňať a sú nimi najmä: daňová istota, spravodlivosť, pozitívne pôsobenie na subjekty, ekonomická efektívnosť, flexibilita, prehľadnosť a právna perfektnosť.

Daňová sústava a jej podstata spočíva v tom, že je to súhrn daní vybraných na území štátu v určitom období. Plní úlohu zabezpečovania príjmov na krytie výdavkov štátu, ktoré sú potrebné.

¹ KUBÁTOVÁ, K. 2009. *Daňová teória, úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: Aspi, 2009. ISBN 978-80-7357-423-9.

² MEDVEĎ a kol. 2009. *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009. ISBN 978-80-89393-09-1.

³ ŠIROKÝ a kol. 2008. *Daňové teórie s praktickou aplikáciou*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁴ SUHÁNYIOVÁ, A. – PETRIŠOVÁ, M. 2011. *Daňová sústava Slovenskej republiky s dôrazom na daň z pridanej hodnoty*. In Zborník vedeckých prác katedry ekonómie a ekonomiky ANNO 2011. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta managementu, 2011. ISBN 978-80-555-0415-5, s. 220-234.

Daňová sústava Slovenskej republiky je tvorená z:

- priamych daní, ktoré platia subjekty za seba zo svojho majetku alebo príjmu a sú odvádzané priamo,
- nepriamych daní, ktoré platia subjekty v cene služieb alebo výrobkov a sú odvádzané prostredníctvom inej osoby, to znamená nepriamo.

V rámci ekonomiky by dane mali napomáhať verejným financiám a splňať tri funkcie:

- alokačnú,
- stabilizačnú,
- redistribučnú.

Alokačná funkcia rieši podľa Širokého a kolektívu oblasť umiestňovania vládnych výdavkov a optimálneho rozdelenia medzi súkromnou a verejnou spotrebou. Pre naplnenie vládnych cieľov vláda potrebuje disponovať určitými prostriedkami a zasahovať do ekonomiky, ale príliš rozsiahly verejný sektor by smeroval k alokovaniu aj tých prostriedkov, ktoré možno menej nákladne a efektívne umiestňovať prostredníctvom trhu.⁵ Táto funkcia sa uplatňuje vtedy, keď sa na trhu prejavuje neefektívnosť v alokácii zdrojov. Ako príčinu trhového zlyhania môžeme uviesť existenciu nedokonalkej konkurencie, verejných statkov, externalít a statkov pod ochranou. Táto funkcia znamená, že tam, kde trh vkladá málo prostriedkov budú vložené prostriedky, alebo naopak odobranie prostriedkov z tých oblastí, kde je ich príliš málo.⁶

Stabilizačná funkcia zmierňuje cyklické výkyvy v ekonomike v záujme zabezpečenia dostatočnej cenovej stability a dostatočnej zamestnanosti.⁷

Vláda prostredníctvom transferových platieb a daní ovplyvňuje redistribúciu dôchodkov. Bez existencie vlády v ekonomike by vlastníctvo zdrojov, vedomostí, zručností a určitých dispozícií viedlo k rozdeleniu dôchodkov a bohatstva, ktorého následok by bolo zvýšenie rozdielu medzi obyvateľmi. Blahobyť a jeho celková úroveň by bola nízka. Odnímaním časti dôchodku poplatníkov a poskytovaním transferových platieb sa modifikuje prvotná distribúcia.⁸ Táto funkcia je dôležitá v tom zmysle, že ľudia rozdelenie dôchodkov a bohatstva, ktoré vznikli fungovaním trhu nepovažujú za

⁵ ŠIROKÝ a kol. 2008. *Daňové teórie s praktickou aplikáciou*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-005-8.

⁶ KUBÁTOVÁ, K. 2010. *Daňová teória a politika*. Praha: Aspi, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.

⁷ KUBÁTOVÁ, K. 2010. *Daňová teória a politika*. Praha: Aspi, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.

⁸ ŠIROKÝ a kol. 2008. *Daňové teórie s praktickou aplikáciou*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-005-8.

spravodlivé. Dane, teda verejné financie majú za úlohu časť bohatstva a dôchodku presunúť smerom od bohatších jednotlivcov v smere k chudobnejším.⁹

1.2 Členenie daní¹⁰

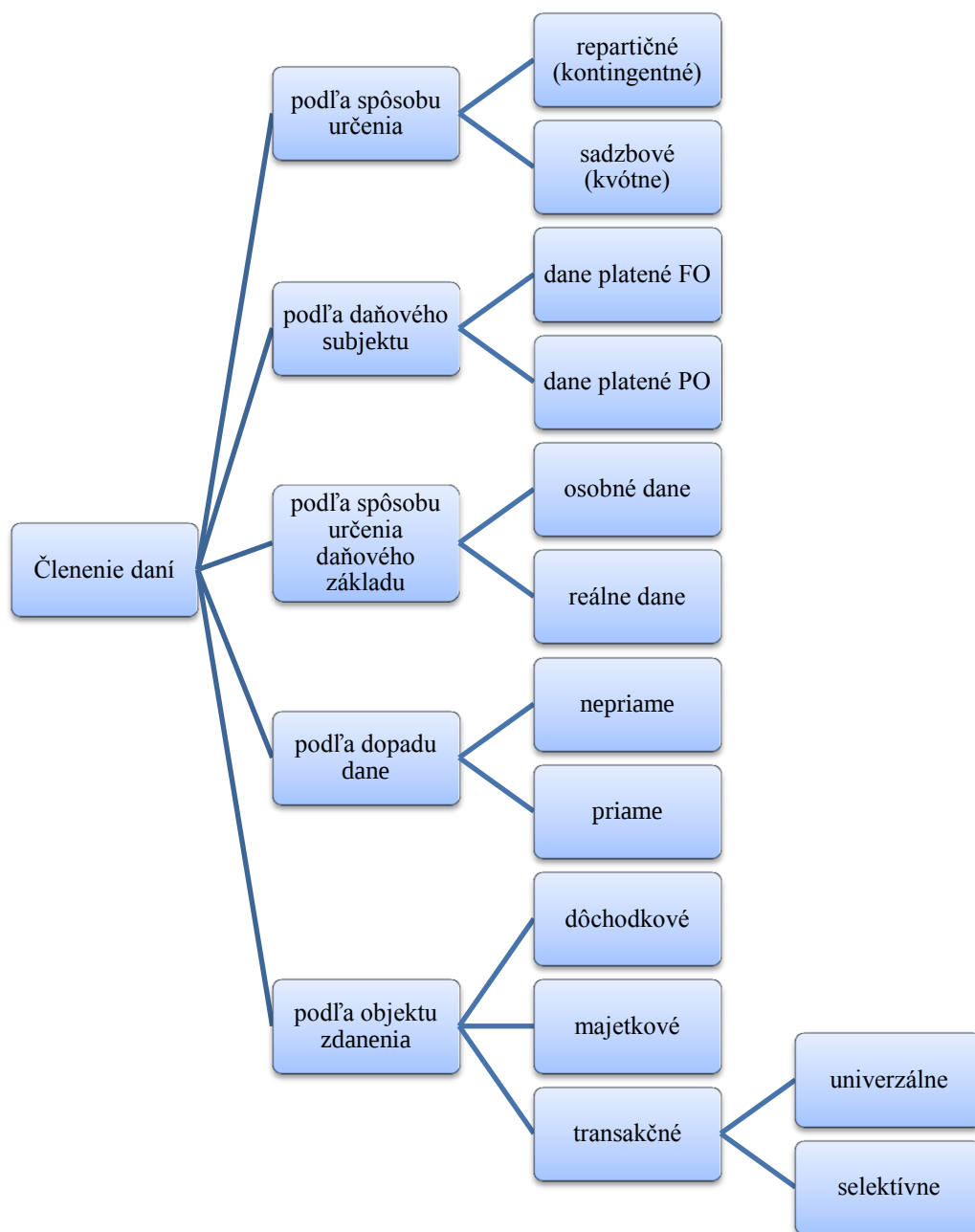
Dane ako také môžeme členiť z viacerých hľadísk a kritérií. Medveď a kol. uvádzajú nasledovné členenie daní, ktoré sú schematicky zobrazené nižšie v obrázku č. 1:

- podľa spôsobu určenia:
 - repartičné (kontingenčné) – v súčasnosti používaný systém
 - sadzbové (kvótne) – najprv je určená sadzba dane na príslušnú daňovú jednotku, kde celková suma daňových výnosov je známa až po skončení príslušného rozpočtového obdobia
- podľa daňového subjektu:
 - dane platené FO
 - dane platené PO
- podľa spôsobu určenia daňového základu:
 - osobné dane – prihliadajú na osobné problémy daňovníka
 - reálne dane – vyrubované z daňového objektu bez prihliadania na osobné pomery daňovníka
- podľa dopadu dane:
 - priame – platca dane a nositeľ daňového bremena tá istá osoba, vyberajú sa bezprostredne od jednotlivých daňovníkov a sú platené v závislosti od veľkosti majetku alebo dôchodkov
 - nepriame – sú vyberané pri predaji tovaru alebo pri poskytovaní služieb, sú započítané v cenách služieb a tovarov, nositeľom daňového bremena je konečný spotrebiteľ
- podľa objektu zdanenia:
 - dôchodkové
 - majetkové
 - transakčné
 - univerzálne
 - selektívne

⁹ KUBÁTOVÁ, K. 2010. *Daňová teória a politika*. Praha: Aspi, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.

¹⁰ MEDVEĎ a kol. 2009. *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009. ISBN 978-80-89393-09-1.

Obrázok č. 1 Členenie daní

Zdroj: vlastné spracovanie na základe informácií získaných v publikácii od Medveďa a kol.

1.3 Základné znaky daní¹¹

Medzi základné znaky, ktorými disponuje daň je predmet dane, subjekt dane, základ dane a sadzba dane. Jednotlivé tieto pojmy bližšie rozpracováva nasledovná kapitola. Pri znaku subjekt dane je potrebné ešte vymedziť, kto sa chápe ako daňovník a kto ako platiteľ dane.

¹¹ SCHULTZOVÁ a kol. 2015. *Daňová teória a politika I*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-867-3.

Východiskom vzniku, zmeny a zániku daňovo-právneho vzťahu je určenie predmetu dane. Určenie predmetu dane je základom pre vznik daňovej povinnosti určitého subjektu. Každá daň má osobitne vymedzený predmet dane a jedná sa tak o pozitívne vymedzenie predmetu dane. V súvislosti so správnym určením predmetu dane súvisia aj ďalšie daňové skutočnosti, ako aj daňovú povinnosť subjektu a jej výpočet. Predmet dane je vymedzený aj negatívne, kde ho zákonodarca v daňových subjektoch vymedzuje. Znamená to, že zákonodarca určí okruhy, činnosti, príjmy a pod., ktoré predmetom dane nie sú. Niektoré zákonom stanovené príjmy daňového subjektu sú predmetom dane, avšak za určitých zákonom ustanovených podmienok môžu byť oslobodené od dane a jedná sa teda o daňové oslobodenie. Tieto daňové oslobodenia zohľadňujú ekologický, sociálny, spoločenský alebo iný aspekt dane. Daňový subjekt je povinný zákonom stanovené podmienky vzťahujúce sa na oslobodenie dodržať v celom zdaňovacom období. Ak subjekt nedodrží alebo poruší minimálne niektorú podmienku oslobodenia v priebehu zdaňovacieho obdobia, stráca nárok na oslobodenie a príjem podlieha dani. Poskytovanie daňových úľav môžeme z časti chápať ako vyňatie z predmetu dane. Štát smeruje daňové úľavy na vybrané činnosti, prípadne ich poskytuje vybraným subjektom s cieľom stimulovať ich investičnú činnosť, resp. zmierniť daňové dosahy na vybrané subjekty. Daňová úľava sa líši od oslobodenia od dane tým, že subjekt po splnení zákonom stanovených podmienok na daňovú úľavu musí výšku dane uhradiť. Posúdenie, resp. poskytnutie daňovej úľavy alebo jej výšky je častokrát v kompetencii správcu príslušnej dane.

Daňovým subjektom sa rozumie ten, kto je povinný daň zaplatiť, t. j. právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá môže byť podnikateľom, ale i nepodnikateľom, t. j. občanom. V niektorých špecifických prípadoch môže byť subjektom dane ručiteľ za daň, zákonný zástupca alebo právny nástupca právnickej alebo fyzickej osoby. Pri subjekte dane je potrebné rozlišovať daňovníka a platiteľa dane.

Daňovníkom sa rozumie osoba, ktorej majetok, príjem alebo činnosť priamo podlieha dani, daňové bremeno znáša sám a nemôže ho preniesť na iný subjekt.

Platiteľom dane sa rozumie osoba, ktorá je zodpovedná za výpočet a odvod dane príslušnému správcovi dane.

Základ dane spočíva v kvantitatívnom vyjadrení predmetu dane. Následne sa zo základu dane vypočíta daň. Pre každú daň je výpočet základu dane odlišný, v niektorých prípadoch ho treba ešte upraviť na daňové účely.

Sadzbu dane rozumieme ako nástroj, prostredníctvom ktorého je sadzba zákonne určená a zo základu dane sa vypočíta výška dane prislúchajúca konkrétnemu daňovníkovi,

ktorému potom vznikne povinnosť na úhradu konkrétnej výšky dane správcovi dane. V praxi rozlišujeme dva typy sadzieb dane, ktorými sú pohyblivá a pevná sadzba.

- Pohyblivá sadzba dane – vymedzuje sa ako percentuálne vyjadrenie vzhľadom k základu dane. Sadzba dane a jej výška sa ustanovuje bez ohľadu na to, aký vysoký je základ dane.
- Pevná sadzba dane – je vymedzená ako presná a pevná čiastka, ktorá nemá tendenciu pohybu z pohľadu krátkodobých časových intervalov.

1.4 Daňová optimalizácia

Optimalizácia daňového systému znamená existenciu kompromisu medzi jednotlivými požiadavkami, konkrétne medzi spravodlivosťou, bez ktorej môžu nastať sociálne komplikácie v spoločnosti a efektívnosťou, ktorá je zdôrazňovaná ekonómami. Rozpor medzi spravodlivosťou a efektívnosťou sa spája so skutočnosťou, že pokým požiadavka efektívnosti je spojená s minimom verejných zásahov do miery zisku, cien, miezd a pod., tak aby nebola narušená trhom dosahovaná efektívna alokácia zdrojov, znamená požiadavky spravodlivého zdanenia prevažne redistribúciou bohatstva a dôchodkov medzi členov spoločnosti, pričom administratívne náklady a nadmerné bremeno budú minimálne.¹²

OECD vymedzuje a určuje kritériá, podľa ktorých optimálny daňový systém je:¹³

- jednoduchý,
- spravodlivý,
- odstraňuje daňové prekážky k rastu,
- základy dane sú efektívnejšie.

Daňový systém, ktorý je jednoduchý, má nízke sadzby a široký základ dane vedie k nižšiemu počtu ekonomických distorzií, k väčšej istote pre daňovníkov, a aj k nižším daňovým sadzbám. A. Sandmo už v roku 1976 kládol minimalizáciu administratívnych nákladov, teda jednoduchosť na prvé miesto, na rozdiel od iných autorov, ktorí riešili spor medzi spravodlivosťou a efektívnosťou. Podľa neho bola ignorácia tohto princípu veľkým obmedzením daňovej teórie a jej schopnosti podávať odporúčania pre daňovú politiku.

Týmto problémom sa zaoberal aj Heady, ktorý na neho poukazoval a odôvodňoval ho tak, že je zložitá modelácia vzťahu medzi sadzbami dane a administratívnymi nákladmi.

¹² KUBÁTOVÁ, K. 2010. *Daňová teória a politika*. Praha: Aspi, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.

¹³ ZUBALOVÁ a kol. 2008. *Daňové teórie a ich využitie v praxi – daňová teória a politika II*. Bratislava: Iura Edition spol. s r. o., 2008. ISBN 978-80-8078-487-4.

Zubaľová a kol. poukazujú na to, že teória optimálneho zdanenia sa zaoberá minimalizáciou nákladov zdanenia. Nejde však o náklady dodržiavania daňovej legislatívy, ale o náklady efektívnosti systému narušeného daňou. Slemrod uvádza, že ďalšie vyvíjanie technológií v daňovej správe môže mať za následok posun od progresívnych daní z príjmov k daňovým systémom založeným na spotrebných daniach, kde je základ dane široký a aj k oveľa plochejším štruktúram dane z príjmov.

Na spravodlivosť sa dá nazerať z dvoch hľadísk. Horizontálna spravodlivosť v zásade znamená, že dvaja jedinci, ktorí sú na tom v relevantných aspektoch v rovnakej situácii, by mali platiť rovnakú daň, resp. daňové zaťaženie má byť pre skutkové podstaty rovnakého druhu rovnaké. Vertikálna spravodlivosť je chápaná tak, že subjekt s vyššími príjmami, väčším majetkom alebo spotrebou by mal platiť vyššiu daň. Existuje všeobecný konsenzus v pohľade na horizontálnu spravodlivosť aj napriek tomu, že sa krajiny líšia v pohľade na vlastnosti daňového systému, ktoré sú potrebné na dosiahnutie primeraného stupňa vertikálnej spravodlivosti. Princíp horizontálnej spravodlivosti sa narúša, pretože v rôznych krajinách sa vyskytujú špeciálne daňové úľavy, výnimky a režimy. Dodržiavanie daňovej legislatívy je podstatným prvkom spravodlivosti. Daňovníci, ktorí chcú platiť správnu výšku daní, sú oprávnení požadovať uľahčenie tejto povinnosti od daňovej správy. Taktiež majú právo aj na identifikáciu a následné potrestanie neplatičov.

Odstránenie daňových prekážok k rastu je charakterizovaná tým, že daňové výnimky a zložitosť vytvárajú neistotu a motivujú subjekty v podnikateľskej sfére k narúšaniu rozhodnutí a tak tvoria aj vážne prekážky smerujúce k ekonomickému rastu.

Princíp efektívnejších základov dane súvisí s problémom, či je efektívnejšie zdaňovať príjem alebo spotrebu. Nahradenie rôznych spotrebných daní a daní z predaja daňou z pridanej hodnoty zvýšila efektívnosť. OECD a jej pohľad na princíp efektívnejších základov dane vymedzuje, že daňové systémy, ktoré sú založené na spotrebe by znížili negatívny vplyv na úspory zahrnuté v dani z príjmov, v prípade, ak by sa súčasne zo znížením daní z príjmov zvyšovali príjmy zo spotreby.

Tieto uvedené princípy sú navzájom poprepájané. Výskyt daňových výnimiek, preferenčných režimov, zložitosť daňového systému narúšajú efektívnosť daňového systému, avšak zároveň znižujú aj spravodlivosť. Daňový systém, ktorý je prehľadný a jednoduchý, je zároveň spravodlivý a efektívny. Tento názor by mohol byť považovaný za určité vyriešenie sporu medzi efektívnosťou a spravodlivosťou.

1.4.1 Optimálne zdanenie vs. optimálny daňový systém¹⁴

Alternatíva k teórii optimálneho zdanenia navrhnutá Slemrodom sa nazýva „teória optimálnych daňových systémov.“ Táto teória je normatívna teória, ktorá zahŕňa okrem optimálneho zdanenia technológiu ukladania daní a obmedzení, ktoré technológia kladie na daňovú politiku. Podľa neho je optimálne zdanenie špecifickým prípadom optimálneho daňového systému, kde je súbor daňových nástrojov fixný a vynucovanie každého disponibilného nástroja nákladné. Je založené na skúmaní preferencií spotrebiteľa a s tým aj nákladov, ktoré sú s tým spojené. Zjednodušenie správy jednotlivých daní pôsobí však väčším dosahom na optimálnu daňovú štruktúru ako samotná veľkosť nákladov. Slemrod uvádza, že preferencie sú relatívne v čase stabilné, ale nie technológie a to bez ohľadu na skutočnosť, či sa jedná o technológiu výroby ocele alebo výberu daní. To, čo je považované za optimálny daňový systém dnes, nemusí byť v časovom horizonte 20-tich rokov pravdivé. Budúci výskum by mal teda smerovať od štruktúry spotrebiteľských preferencií k technológii výberu daní, konkrétne zahrnúť otázky takého charakteru, akými sú výber daňových nástrojov, optimálna štruktúra politiky ich vynucovania, zdaňovanie finančných stratégií a podobne.

Teória optimálneho zdanenia vychádza z dvoch smerov, a to:

- normatívny,
- pozitívny.

Normatívna teória optimálneho zdanenia sa zaoberá hľadaním takého daňového systému, ktorým sa minimalizuje nadmerné daňové bremeno. Avšak je to teória príliš „teoretická“ a niektoré praktické otázky ako napríklad problematika daňových únikov, vyháňanie sa plateniu daní, horizontálna spravodlivosť alebo správa daní zanedbáva. Ak však zahrnieme tieto praktické otázky do analýzy, prechádza sa od normatívnej teórií k teórii pozitívnej.

Pozitívna teória optimálneho zdanenia analyzuje optimálne zdanenie v politickom procese rozhodovania a vychádza z teórie verejnej voľby. Rôznorodé subjekty ako napr. záujmové a nátlakové skupiny, politici, byrokrati alebo voliči, a správajú sa sebecky, pričom im ide o zvýšenie vlastného blahobytu, vstupujú do procesu tvorby politických rozhodnutí. Daňový proces tvorený v procese politického rozhodovania následne nemusí byť v súlade s poznatkami získanými z normatívnej teórie. Prístupy z teórie pozitívneho

¹⁴ ZUBALOVÁ a kol. 2008. *Daňové teórie a ich využitie v praxi – daňová teória a politika II*. Bratislava: Iura Edition spol. s r. o., 2008. ISBN 978-80-8078-487-4.

zdanenia už sebecké správanie subjektov zohľadňujú vo svojich analýzach. Práve preto je pozitívna teória v porovnaní s normatívnou viac praktická.

Dobrá daňový systém z hľadiska efektívnosti taký, ktorý sa snaží o minimalizáciu nadmerného daňového bremena pri danej úrovni príjmov daňového charakteru do štátneho rozpočtu. Môže sa však aj hodnotiť na tom základe, aký je spravodlivý. V literatúre je existencia sporu medzi týmito dvoma požiadavkami. Sústreďuje sa najmä na tieto tvrdenia:

- analýzou boli zanedbané niektoré aspekty, ktoré sú dôležité napr. horizontálna spravodlivosť, vyhýbanie sa plateniu daní, správu daní a preferencie daňovníka medzi rozdielnymi daňami,
- abstrahovanie modelov od externalít a administratívnych nákladov,
- zloženie a preferencie domácností sa v rozličnej miere berú do úvahy,
- sústredenie štúdií najmä na zdanenie príjmov spotrebných statkov a jednotlivcov, ktoré sa abstrahujú od daní,
- analýza nesmeruje k jednoznačným politickým záverom a výsledky sú v závislosti od ekonomických vzťahov, ktoré majú doposiaľ málo empirických poznatkov.

1.5 Majetkové dane¹⁵

Diplomová práca sa zaoberá územnou samosprávou, kde sú jej príjmy tvorené zväčša majetkovými daňami. Preto je potrebné vymedziť a charakterizovať tento pojem. Majetkové dane boli využívané v staroveku v rôznych formách. Zdaňované bolo najmä vlastníctvo či držba majetku (najmä pozemkov). Majetkové dane sa začali využívať systematickejšie až koncom 19. storočia.

Majetkové dane sa od dôchodkových a daní zo spotreby líšia tým, že nezdaňujú premenlivý základ dane (spotrebu, príjem, zisk) ale zdaňujú bohatstvo, ktoré v danom období predstavuje pevný stav, t. j. veličinu. Majetkové dane sú vyjadrené ako miestne dane z toho dôvodu, pretože predstavujú stabilný zdroj príjmov miestnych rozpočtov, i keď v porovnaní s daňami dôchodkovými a daňami zo spotreby sú menej výnosné. Daňové určenie spočíva v tom, že ide o určenie rozpočtu, do ktorého plynie výnos z príslušnej dane. Výnos majetkových daní je príjmom regionálnych a miestnych rozpočtov. Daňová

¹⁵ SCHULTZOVÁ a kol. 2015. *Daňová teória a politika I*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-867-3.

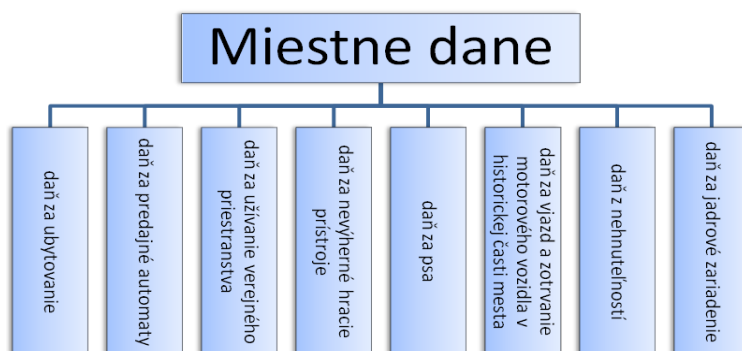
právomoc je úzko prepojená s daňovým určením a vymedzuje samostatnosť jednotlivých vládnych úrovní spojených s výberom daní, konkrétne stanovuje základ a sadzbu dane.

Ako hlavnú črtu miestnych daní môžeme vnímať ich fakultatívnosť, ktorá v praxi znamená, že mesto alebo obec ich môže, ale aj nemusí v závislosti od miestnych podmienok zaviesť svojim všeobecne záväzným nariadením s výnimkou miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, ktoré musí obec, resp. mesto zaviesť. Zákon o miestnych daniach posilňuje daňovú právomoc územnej samosprávy tým, že pri jednotlivých miestnych daniach určuje iba základné pravidlá, ktoré obce môžu vo všeobecne záväznom nariadení určiť konkrétne podmienky (zaviesť, zrušiť, zmeniť sadzby dane, určiť oslobodenie od dane) vždy k 1. januáru zdaňovacieho obdobia. Zdaňovacím obdobím v prípade miestnych daní je kalendárny rok, s výnimkou dane za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie a daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta a zdaňovacie obdobie určí správca dane.

Miestnymi a teda majetkovými daňami, ktoré obec môže zaviesť sú:

- daň za jadrové zariadenie,
- daň z nehnuteľností,
- daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta,
- daň za psa,
- daň za nevýherné hracie prístroje,
- daň za užívanie verejného priestranstva,
- daň za predajné automaty,
- daň za ubytovanie.

Obrázok č. 2 Členenie miestnych daní

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných od SCHULTZOVEJ a kol. 2015

1.6 Verejná správa

Pojem verejná správa vychádza z východiskového slova „správa“. Všeobecne pod týmto pojmom rozumieme všetky uvedomené a zámerné činnosti, ktorých účelom je dosiahnutie a udržanie určitých usporiadaní predmetu správy. Rôzne činnosti sa môžu stať obsahom správy a tieto činnosti musí správca vykonávať, aby dosiahol cieľ či účel správy.¹⁶ Každou správou sa subjekt správy dostane do vzťahov s inými subjektmi. V najširšom slova zmysle je správa každodennou činnosťou každého subjektu, ktorý sa stará o seba alebo o záležitosti, ktoré sú mu zverené.

Samotný pojem verejná správa je neustále v pozornosti vedeckého výkladu v oblasti politickej spoločenskej a taktiež aj právnej vedy a to nielen na území Slovenskej republiky. Všeobecne sa ustálil názor, že verejná správa je tvorená dvoma zložkami, ktorými sú samospráva a štátna správa, ktoré sa ďalej členia podľa jednotlivých hierarchických úrovní usporiadania.¹⁷ Spája historicky konštituované vedné odbory akými sú správne teórie od kameralistiky až po kybernetiku, právo, sociálne vedy či hospodársku náuku.¹⁸ Pojem verejná správa je ústredným pojmom správneho práva. Podľa názoru Hughesa tento pojem predstavuje činnosť služieb poskytovaných pre verejnosť a verejní pracovníci uskutočňujú politiku, ktorá je definovaná niekým iným a zahŕňa postupy vykonávanej politiky v chode a činnosti inštitúcie správy.¹⁹

Verejná správa ako taká vo svojej podstate je spoločenským javom, ktorý je riadený realizovaním verejného záujmu, je charakteristická pre svoju iniciatívu, aktivnosť a zameranie na vytváranie budúcnosti pri realizácii verejných úloh a dodržiavaní zákonov. Verejná správa je charakterizovaná ako súbor postupov, metód, spôsobov a opatrení, ktoré uvádzajú do činnosti mechanizmus hospodárskej politiky, a zabezpečujú jej rozvoj, ciele a reguláciu. S týmto chápaním a vymedzením verejnej správy sú najviac stotožnení ekonómovia. Bez existencie verejnej správy nemôže existovať hospodárska politika a politické sily nemôžu vykonávať svoje poslanie. Naopak, verejná správa bez existencie hospodárskej politiky stráca svoj význam a postavenie, pretože stratila svoj smer a objekt pre pôsobenie. Verejný sektor je financovaný prevažne z verejných financií a preto je

¹⁶ MACHAJOVÁ J. 2000. *Občan a verejná správa*. Bratislava: Nadácia Občan a demokracia, 2000. ISBN 80-968528-0-9.

¹⁷ TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2002. ISBN 80-8068-139-2.

¹⁸ KOSORÍN, F. 1999. *Teória a prax verejnej správy*. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-228-1114-5.

¹⁹ TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2002. ISBN 80-8068-139-2.

možné vidieť verejnú správu a jej úlohy ako subjekt riadenia verejného sektora.²⁰ Dane boli zverené verejnej správe na hospodárenie daňovými poplatníkmi zo zákona, ktorý demokraticky prijali prostredníctvom nimi zvolených zástupcov. Verejná správa predstavuje výkon štátnej správy a samosprávy, z dôvodu toho, že tento sektor sa financuje z verejných financií a práve verejné financie sú tvorené zo zdrojov od obyvateľstva a k dispozícii pre riadenie verejného sektora neexistuje žiadny iný subjekt akým je práve verejná správa. Verejná správa sa prioritne viaže na právny poriadok. Spravovať a vykonávať môže len to, čo sa určilo právnymi predpisom, najčastejšie sústavou predpisov, ktoré sú špecificky vymedzené pre určitý orgán správy. Je odvodená od výkonu funkcií na úrovni štátnych a samosprávnych orgánov, ktorými sú zabezpečované rozhodnutia zákonodarných zborov, výkonnej a súdnej moci v rôznej štruktúre na mnohých stupňoch. Verejná správa je teda správa vecí verejných a vykonáva sa vo verejnom záujme. Rozvíja sa na základe demokracie, podmienok trhu, je formou intenzívneho pôsobenia na jednotlivých občanov a život spoločnosti.²¹

Na verejnú správu možno nahliadať z rôznych uhlov. Najčastejšie sa jedná o funkčné resp. organizačné hľadisko. Spočíva v definícii verejnej správy ako súhrnu činností a úloh, ktoré sú zámerné a sú zabezpečované na jednotlivých vládnych úrovniach vo verejnom záujme a sú na úrovni štátu a územnej samosprávy. Znamená to, že ide o také úlohy, za ktoré je zodpovedný štát a ostatné subjekty verejnej správy a ide hlavne o zabezpečovanie verejných služieb.

Z organizačného hľadiska chápeme verejnú správu ako súhrn inštitúcií, ktoré sú vykonávajú zabezpečovanie verejných statkov buď priamo alebo sprostredkované.²² Označuje súhrn činností, ktoré sú určené a ktoré produkujú orgány štátnej správy, samosprávy a verejnoprospešných inštitúcií. Ide o sústavu orgánov a existujúcich väzieb medzi nimi, ktoré spoločnosť vytvára na riadenie seba samej.²³

Tvorbou a skúmaním organizácie verejnej správy v Slovenskej republike vychádzajú zahraniční i domáci teoretici z toho, že za samostatné časti verejnej správy sú považované tieto organizačné zložky:

- orgány štátnej správy,

²⁰ STRECKOVÁ, Y. – MALÝ, I. 1998. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. ISBN 80-7226-112-6.

²¹ TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2002. ISBN 80-8068-139-2.

²² ŠKULTÉTY, P. a kol. 2000. *Správne právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PF UK, 2000. ISBN 80-7160-132-2.

²³ STRECKOVÁ, Y. – MALÝ, I. 1998. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. ISBN 80-7226-112-6.

- orgány územnej samosprávy (mestá a obce, samosprávne kraje) a orgány záujmovej samosprávy (politické strany, združenia, komory),
- verejné inštitúcie – vzniknuté na základe zákona za účelom plnenia štátneho záujmu ako nezávislé inštitúcie štátu, národné orgány, štátne organizácie, štátne fondy,
- poradné orgány.²⁴

Iní autori členia verejnú správu medzi dve zložky, ktorými sú štátna správa a samospráva. Je však potrebné uvedomiť si, že charakter verejnej správy, ktorý sa uskutočňuje formou štátnej správy je iný ako verejná správa uskutočňovaná územnou samosprávou. Štátnou správou sú činnosti, ktoré sa vykonávajú v mene štátu prostredníctvom jej orgánov. Orgány obcí, miest a vyšších územných celkov vykonávajú činnosti samosprávy.²⁵

Obrázok č. 3 Členenie verejnej správy

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov získaných od Teja, 2002.

1.6.1 Štátna správa

Pod pojmom štátna správa Horváthová chápe všetky činnosti štátu v oblasti riadenia a organizovania spoločnosti prostredníctvom orgánov štátnej správy. Jedná sa o riadenie, ktoré je vertikálne, t.j. zhora nadol cez reťaz organizácií a orgánov.²⁶ Štátna správa je tou časťou verejnej správy, ktorá zabezpečuje a vykonáva úlohy štátu. Konkrétne

²⁴ KOSORÍN, F. 1999. *Teória a prax verejnej správy*. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-228-1114-5.

²⁵ TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2002. ISBN 80-8068-139-2.

²⁶ HORVÁTHOVÁ, M. 2002. *Organizačné štruktúry – základ fungovania verejnej správy a firiem*. In *Modernizácia verejnej správy*. Košice: FVS UPJŠ, 2002. ISBN 80-7079-479-2.

sú to úlohy z celej verejnej správy, ktoré zabezpečujú najdôležitejšie záujmy spoločnosti a existencie štátu, akými sú napríklad potreba jednotnej meny a financovania potrieb celej spoločnosti a štátneho mechanizmu (napr. sociálne veci, armáda, správa, polícia, súdnictvo) alebo obrana a bezpečnosť štátu.²⁷ Čechák a Lacina charakterizujú štátnu správu ako nariadenie, výkonnú a podzákonnú činnosť. Pre výkon štátnej správy je dôležité, aby orgán štátnej správy bol vybavený mocenskými právomocami, aby sa mu priznala miestna (územná) a funkčná (vecná) príslušnosť, v rámci ktorej sa mocenská pôsobnosť uplatňuje.

Podľa hľadiska rozsahu vecnej pôsobnosti rozdeľujeme typy orgánov štátnej správy na:

- orgány so všeobecnou správnou pôsobnosťou – vláda,
- orgány s čiastočnou správnou pôsobnosťou – úrad práce, ministerstvo

Z hľadiska rozsahu územnej pôsobnosti rozdeľujeme typy orgánov štátnej správy na:

- ústredné orgány štátnej správy,
- miestne orgány štátnej správy.

Sústavu štátnych orgánov v Slovenskej republike tvoria:

- ústredné orgány štátnej správy na čele s členom vlády menovaným prezidentom na návrh predsedu vlády,
- ostatné ústredné orgány štátnej správy na čele ktorých nestojí člen vlády a ktorého vymenúva prezident alebo vláda,
- orgány miestnej štátnej správy.

1.6.2 Samospráva

Samospráva je všeobecne vymedzovaná ako správa, ktorá je vykonávaná právnickými osobami pod vlastným menom a na vlastnú zodpovednosť na základe zákona a v rozsahu zákonného splnomocnenia.²⁸ Machajová a kol. pod pojmom samospráva rozumejú zostávajúcu časť verejnej správy, ktorou sú plnené zákonné úlohy subjektov samosprávy v oblasti verejnej správy. Samospráva je tak tou časťou verejnej správy, ktorá nie je správou štátnou.²⁹ Samosprávu vykonávajú subjekty, ktoré nie sú orgánmi štátu, ale sú to právnické osoby neštátneho charakteru, ktoré sú zákonne zriadené a ich samosprávne úlohy (kompetencie) vymedzuje zákon. Ide teda o združenia, ktoré sú buď združenia osôb

²⁷ SKULOVÁ, S. a kol. 1998. *Základy správní vědy*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1828-3.

²⁸ KOSORÍN, F. 1999. *Teória a prax verejnej správy*. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-228-1114-5.

²⁹ MACHAJOVÁ J. 2000. *Občan a verejná správa*. Bratislava: Nadácia Občan a demokracia, 2000. ISBN 80-968528-0-9.

a majetku (obce, mestá, miestna samospráva) alebo ide o združenie osôb (rôzne profesijné, najčastejšie vo forme záujmovej samosprávy).³⁰

Samospráva ako taká sa rozčleňuje na:

- územnú samosprávu:
 - regionálna samospráva,
 - miestna samospráva,
- záujmovú samosprávu.

Pod pojmom územná samospráva podľa Horváthovej rozumieme samosprávu, ktorej úlohou je prenášať kompetencie v rámci určitého územia, t. j. štátu z centrálnej vlády na miestne orgány. Ako základ územnej samosprávy považuje obce. Je to právo každej konštituovanej oblasti na nezávislé a samostatné rozhodovanie a organizovanie vo vlastných záležitostiach formou volených zástupcov, ak to zákon nevymedzuje inak.³¹ Územná samospráva je verejnou správou, ktorá sa uskutočňuje inými verejnoprávnymi subjektmi ako štátom.³² Územná samospráva sa definuje ako realizácia práva občanov na samosprávu, ktorá je im vlastná, právo na správu určitého územia, ktoré je menšie ako štát a na základe pôsobnosti, ktorú stanovuje ústava a príslušné zákony pri tvorbe potrebných ekonomických podmienok.³³

Pri vychádzaní z doterajších poznatkov, môžeme úlohu územnej samosprávy charakterizovať ako:

- zodpovedný orgán za zabezpečovanie určitého množstva verejných statkov v požadovanej kvalite a kvantite,
- centrum komunity, obyvateľov regiónu, ktorý spravuje,
- koordinátor vzťahov štátna správa - samospráva,
- reprezentant rôznorodých záujmov a pluralitného systému v regióne a lokalite.

Základom územnej samosprávy v Slovenskej republike je obec na základe zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Združuje obyvateľov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Územím obce je chápané jej katastrálne územie alebo súbor katastrálnych území, ak je obec členená na časti, ktoré nemajú vlastné katastrálne územia. Základom miestnej

³⁰ TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2002. ISBN 80-8068-139-2.

³¹ HORVÁTHOVÁ M.: *Organizačné štruktúry – základ fungovania verejnej správy a firiem*. 2002. ISBN 80-7079-479-2.

³² LACINA, K. – ČECHÁK, V. 2001. *Vývoj systémů veřejné správy*. Praha: Professional publishing, 2001. ISBN 80-86419-13-4.

³³ PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. 2002. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: Aspi, 2002. ISBN 80-86395-21-9.

samosprávy je obec, ktorá je považovaná za subjekt verejnej správy, ktorý je právne od štátu nezávislý a svoje kompetencie vykonáva samostatne vo vlastnom mene. K týmto kompetenciám patrí starostlivosť o územie obce, o jej obyvateľov, usmerňovanie rozvoja obce a správa majetku obce.

Vymedzenie územia obce je vymedzenie teritória, územného obvodu, na ktorom môžu byť obcou vykonávané kompetencie. Obec nemusí mať vo vlastníctve územia nachádzajúce sa v obci, aj keď sa nachádzajú v jej katastri z dôvodu, že vlastníckmi pozemkov v obci sú obyvatelia, iné fyzické osoby, ktoré v obci nemusia mať pobyt, resp. štát.

Osobným základom obce sú jej obyvatelia. Pod pojmom obyvateľ sa rozumejú všetky fyzické osoby, ktoré v obci majú trvalý pobyt. Okrem nich sa na samosprávne podieľajú iné fyzické osoby, ktoré obyvateľmi obce nie sú, ale majú v obci nehnuteľný majetok.

Majetok obce, ktorý ma obec vo vlastníctve, môže slúžiť iba na účel, ktorý je zákonom stanovený. V zmysle zákona môže majetok obce slúžiť iba na jeden z troch účelov, ktorými sú: výkon samosprávy, verejné účely a podnikanie.³⁴

³⁴ TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2002. ISBN 80-8068-139-2.

2 CIEĽ, METODIKA A METÓDY SKÚMANIA PRÁCE

2.1 Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce je porovnať súčasný stav výberu miestnych daní a poplatkov v podmienkach na území Slovenskej republiky a ostatných častí Európy s návrhom ďalších možných opatrení v legislatíve na území SR po vzore z iných krajín.

V rámci hlavného cieľa sme si zadefinovali aj parciálne ciele, ktorými sú:

- špecifikácia základných teoretických pojmov v súvislosti s pojmom daň a verejná správa,
- sledovanie historických aspektov v súvislosti so zavedením fiškálnej decentralizácie v rámci SR,
- zachytenie aktuálnych podmienok zdaňovania v európskom priestore so štatistickým a grafickým vyjadrením vybraného ukazovateľa príjmu,
- vytvorenie legislatívnych podkladov pre vznik novej novej dane na území SR.

Pre naplnenie určených cieľov bolo nevyhnutné štúdium literatúry od nielen domácich, ale aj zahraničných autorov. Na základe takto získaných poznatkov sme sa zaoberali v prvej kapitole teoretickými súvislosťami so zadanou témou práce. Prvá kapitola sa preto zaoberá základnými pojmami a charakteristikami v súvislosti s daňou a územnou samosprávou. Považovali sme za potrebné uviesť, že daň ako taká v sebe nesie rôzne znaky, je súčasťou daňového systému a navyše k dani a jej optimalizácii existujú v spoločnosti rôzne názory vo sfére odborníkov a preto ich tiež považujeme za veľmi potrebné k uvedeniu. Územná samospráva je neoddeliteľnou súčasťou verejnej správy a preto prvá kapitola tiež obsahuje základné charakteristiky týchto pojmov.

Fiškálna decentralizácia nebola súčasťou počas celej existencie samostatného slovenského štátu. Preto sme v tretej kapitole považovali za potrebné zachytiť historické súvislosti, ktoré ovplyvnili aktuálne fungovanie územnej samosprávy v oblasti daňovej právomoci. Pre naplnenie parciálnych cieľov v tejto kapitole uvádzame legislatívny pohľad na daňové príjmy územnej samosprávy na Slovensku a v Českej republike, ako aj súčasný stav v oblasti miestnych daní vo vybraných krajinách európskeho priestoru. Základnými porovnávacími prvkami sú štatistické zobrazenia dát v súvislosti s majetkovou daňou a jej výnosmi, ktorá je vyberaná sledovanými všetkými krajinami a následne k ilustrovaným zobrazeniam týchto údajov.

K daňovým príjmom územnej samosprávy sa viažu nielen príjmy získané z miestnych daní, ale aj príjmy, ktoré samospráva získala z celoštátne vybraných daní. Štvrtá kapitola diplomovej práce uvádza prognostické očakávania Ministerstva financií v súvislosti s výberom dane z príjmu fyzických osôb a jeho prerozdelenia medzi samosprávy. Slovensko by sa mohlo inšpirovať od iných štátov v štruktúre typov vybraných miestnych daní, ktoré povoľuje legislatíva. Preto sme v tejto kapitole navrhli novú daň po vzore Estónska, konkrétne daň z reklamy. Aby sa dosiahla legálnosť a legitimita tejto dane bolo potrebné vypracovať základné determinanty tejto dane, aby bolo možné následne územnými samosprávami zabezpečiť legálny výber tejto dane. Výnos tejto novej dane bude mať vplyv najmä na konkrétne obce, preto sme uviedli aj aplikáciu na konkrétnu samosprávu v meste Svit a v rámci nej sme vypracovali návrh všeobecne záväzného nariadenia, ktoré upravuje konkrétne podmienky výberu tejto dane a upravuje aj maximálnu možnú sadzbu dane, ktorú je oprávnené mesto Svit vyberať. Na záver sme uviedli modelový výpočet dopadu tejto dane na mesto Svit a na jeho príjmy a načrtli možnosť alokovania tohto príjmu pre spoločnosť. Po celkovom spracovaní všetkých poznatkov, ktoré sme získali sme uviedli diskusiu.

Všetky poznatky získané z tejto práce uvádzame na záver tejto práce.

2.2 Metodika a metódy skúmania práce

Postupy, prostredníctvom ktorých sme zrealizovali naplnenie vytýčených cieľov diplomovej práce rozumieme ako metodiku práce. Použité metódy, ktoré boli použité v našej práci sú vhodné vzhľadom k vytýčenému hlavnému cieľu a v rámci neho aj k parciálnych cieľom.

Proces tvorby záverečnej práce sme rozdelili na tri etapy. Prvú etapu práce sme začali získavaním poznatkov a informácií o základných pojmov v súvislosti s kľúčovými pojmami, ktoré sú dôležité pre ďalšie pokračovanie diplomovej práce. Týmito kľúčovými pojmami sú pojem daň a verejná správa. V súvislosti s tým, že prvú kapitolu tvoria teoretické poznatky zadanej problematiky, sme v prvej fáze ešte pred samotným začatím písania práce zhromaždili odbornú literatúru, v ktorej sme sa s danou problematikou zoznámili. Čerpali sme z literatúry predovšetkým od autorov, ktorí sa zaoberajú oblasťou zdaňovania, verejnými financiami, verejnou správou, územnou samosprávou, štátnou správou a správnym právom. Informácie o poznatkoch k teoretickej časti záverečnej práce sme čerpali z domácich a zahraničných knižných zdrojov, odbornej časopiseckej literatúry a legislatívnych dokumentov, ktoré tvoria prevažne zákony, nariadenia a opatrenia. Druhou

etapou písania záverečnej práce sme zhromaždili aktuálne poznatky v oblasti súčasného systému daňových príjmov u nás i v zahraničí a kvantitatívnym zberom údajov, ktoré sa týkajú prevodu výnosu z podielovej dane územným samosprávam v SR a ČR, výnosu z majetkových daní vo vybraných krajinách a ich percentuálnemu podielu na celkových výnosoch. Tieto dáta pochádzajú zo zverejnených dokumentov a štatistík na webových sídlach Ministerstva financií SR, Ministerstva financií ČR a štatistickej databázy OECD. Systematickým triedením informácií sme začali tretiu etapu tejto práce a v rámci nej sme získané dáta použili na analýzu a vyvodenie záverov a odporúčaní.

Teoretická časť tvoriaca prvú kapitolu z dôvodu vhodného zatriedenia poznatkov, ktoré sme nadobudli využíva deduktívno-induktívnu metódu. Touto metódou sme charakterizovali daň, jej základné znaky, daňový systém, daňovú optimalizáciu a názory odborníkov naň. Verejná správa v sebe zahŕňa zložky, ktoré ju tvoria. V súvislosti s týmito zložkami vznikajú medzi nimi aj vzťahy, pri ktorých sledovaní sme využili metódu abstrakcie.

Začiatok tretej kapitoly sme venovali historickému vývoju fiškálnej decentralizácie na území SR, ktorú sme pomocou historickej syntézy a analýzy popísali. V rámci tejto kapitoly sme využili syntézu pri skúmaní aktuálnych miestnych daní v zahraničí a aj komparatívnu analýzu pri porovnávaní súčasnej úpravy miestnych daní v SR, ČR a ostatných krajinách.

Štvrtá kapitola využíva metódu porovnávania pri prognóze vývoja poukazovania výnosu podielovej dane územným samosprávam s predchádzajúcim rozpočtovým obdobím. Pri tvorbe podmienok pre novú daň sme využili metódu dedukcie.

Na záver sme použili sumarizáciu všetkých získaných poznatkov, návrhov a záverov na základe preštudovania literatúry slovenskej i zahraničnej, legislatívnych dokumentov a databáz.

3 ANALÝZA OPTIMALIZÁCIE ŠTRUKTÚRY MIESTNYCH DANÍ VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH

Tretia kapitola tejto práce sa zaoberá územnými samosprávami a ich kompetenciami spočívajúcimi v zabezpečovaní svojich vlastných príjmov prostredníctvom kompetencie výberu daní.

V podmienkach SR, ale aj v ostatných štátoch EÚ je v súčasnosti trendom oprávnenie územných samospráv vyberať na svojom území miestne dane a určovať si výšku daní, ovplyvňovať výšku svojich výnosov, ktoré sú ďalej použité pre zabezpečovanie služieb obyvateľom svojho regiónu v rôznych oblastiach spoločenského života, ktoré sú z pohľadu efektívnosti najlepšie zabezpečované práve na regionálnej úrovni. Výber miestnych daní však nie je jediným daňovým príjmom, ktoré môžu plynúť do rozpočtov miestnych samospráv. V súvislosti s uplatňovaním fiškálnej decentralizácie sú miestnym rozpočtom prideľované aj určité podiely z celoštátne vybraných daní, ktoré sa následne prerozdeľujú podľa zákonne určených podmienok. Všetky tieto aspekty sú priblížené v nasledujúcich podkapitolách.

3.1 Miestne dane v podmienkach Slovenskej republiky

V SR sa koncept fiškálnej decentralizácie začal realizovať približne s príchodom nového tisícročia. V rozmedzí rokov 2002 – 2004 došlo k presunu vyše 400 kompetencií v súlade so zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC, ktorý sa uskutočnil v niektorých etapách. Tento zákon stanovuje, že obce zabezpečujú plnenie originálnych úloh z vlastných rozpočtov a na prenesený výkon štátnej správy im budú poskytnuté prostriedky zo štátneho rozpočtu. V rámci tejto fiškálnej decentralizácie Ministerstvo financií SR vypracovalo právne normy s nadobudnutou účinnosťou k 1. januáru 2005.

Išlo o:

- zákon o miestnych daniach,
- nariadenie vlády o rozdeľovaní a poukazovaní výnosu dane z príjmov FO územnej samospráve,
- zákon o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov a zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Touto fiškálnou decentralizáciou boli prinesené zásadné zmeny. Pred obdobím do roku 2005 závisela časť príjmov samospráv od toho, aký podiel daní jej bol pridelený na základe štátneho rozpočtu. Rok 2005 priniesol nový systém financovania, ktorý je postavený na pevne určených kritériách na základe ktorých sa daň z príjmu FO prerozdeľuje medzi jednotlivé obce a mestá a tak získava charakter vlastných príjmov. Ďalšou významnou časťou daňových príjmov, ktoré získavajú samosprávy pochádzajú z miestnych daní, o ktorých má samospráva právomoc rozhodovať. Zvýšila sa tak celkovo zodpovednosť územnej samosprávy za správu a rozvoj obce a kladie sa dôraz na zvyšovanie efektívnosti využitia zdrojov v tom mieste, kde vznikajú a obmedzujú prerozdeľovacích prostriedkov. V našom systéme sú určené na financovanie obcí podielové a miestne dane, ktorými sa kryjú hlavne originálne kompetencie.³⁵

Miestne dane a poplatky sú podmienkach SR zakotvené a upravené v Zákone č. 582 z roku 2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Miestne dane sa ukladajú v obci všeobecne záväzné nariadenia (ďalej VZN), ktoré obsahujú a upravujú sadzby dane, možnosť zníženia dane a oslobodenie od dane pre jednotlivé konkrétne druhy daní. Takýto istý postup je obcami uplatňovaný aj v prípade poplatkov za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. VZN vydané obcami uverejňuje príslušná obec na svojom webovom sídle.³⁶

3.1.1 Miestne dane a poplatky³⁷

Ako už bolo spomenuté v prvej kapitole, Zákon o miestnych daniach a poplatkoch v prvej časti v paragrafe 2 ustanovuje druhy, miestnych daní, ktoré je obec oprávnená na svojom území ukladať.

Ide o:

- daň z nehnuteľností,
- daň za jadrové zariadenie,
- daň za psa,
- daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta,

³⁵ SEDLÁKOVÁ, S. 2008. *Fiškálna decentralizácia – jej význam a dôsledky pre územnú samosprávu*. In National and Regional Economics VII, 1th – 3th October, Herľany, Slovak Republic: international conference: proceedings. Košice: Technical University of Košice – Faculty of Economics, 2008. ISBN 9788055300849, s. 806-810.

³⁶ Finančné riaditeľstvo SR: Miestne dane. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/miestne-dane-podnikatelia>>.

³⁷ Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov.

- daň za užívanie verejného priestranstva,
- daň za nevýherné hracie prístroje,
- daň za ubytovanie,
- daň za predajné automaty.

Daň z nehnuteľností predmetný zákon upravuje v druhej časti a zahŕňa v sebe tri atribúty a to daň z bytov a nebytových priestorov, daň z pozemkov a daň zo stavieb. Za daňovníka zákon považuje vlastníka pozemku, ktorý je riadne zapísaný v katastri nehnuteľností alebo je správcom pozemku vo vlastníctve obce, VÚC alebo štátu.

Daňovníkom môže byť aj PO alebo FO, ktoré obhospodarujú pridelené náhradné pozemky, ktoré boli vyčlenené z pôdneho fondu alebo je daňovníkom aj nájomca, ktorému nájomný vzťah trvá najmenej 5 rokov. Ak nie je možné určiť daňovníka, za daňovníka zákon považuje osobu, ktorá skutočne daný pozemok využíva.

Paragraf 6 ods.1 písmeno a) až e) upravuje predmet dane z pozemkov, ktorý člení pozemky na území SR na:

- orná pôda, ovocné sady, vinice, chmeľnice, trvalé trávnaté porasty
- stavebné pozemky,
- zastavané plochy a nádvoria,
- lesné pozemky, na ktorých sú hospodárske lesy, rybníky s chovom rýb a ostatné hospodársky využívané vodné plochy,
- záhrady.

Predmetom dane nie je pozemok alebo jeho časť, ktorá je zastavaná stavbami, ktoré podliehajú a sú predmetom dane z bytov alebo stavieb a také pozemky a ich časti, ktoré sú postavené za účelom pozemnej komunikácie s výnimkou celoštátnych železničných dráh, regionálnych železníc alebo verejných účelových komunikácií. V nadväznosti na vyššie uvedené paragrafy, je paragraf 7 upravujúci základ dane, ktorý v odseku 1 ustanovuje, že základom dane z pozemkov je hodnota pozemku bez porastov, ktorá je vynásobená výmerou pozemkov v m² a hodnoty pôdy za 1 m², ktorý vymedzuje príloha č. 1 predmetného zákona. Správca dane môže VZN rozhodnúť, že namiesto hodnoty pozemku na m² podľa predpisov o stanovení všeobecnej hodnoty majetku bude použitá hodnota za 1 m², ktorá je uvedená vo VZN. Použije sa iba vtedy, ak daňovník nepreukáže hodnotu pozemku posudkom od znalca.

Ročnou sadzbou dane z pozemkov je 0,25 % zo základu dane. Túto ročnú sadzbu z pozemkov možné správcom dane vydaním VZN podľa miestnych podmienok obce alebo jej časti znížiť alebo zvýšiť vždy k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia. Správca dane môže aj VZN určiť sadzby dane rôzne pre jednotlivé druhy pozemkov alebo pre jednotlivé katastrálne územia.

Daň zo stavieb bližšie určuje rozmedzie paragrafov 9 až 12. Daňovníkom je vlastník alebo správca stavby, ktorá je vo vlastníctve štátu, obce alebo vyššie územného celku. Ďalej je daňovníkom v prípade stavieb, ktoré sú spravované Slovenským pozemkovým fondom, ktoré sú v nájme jeho nájomca. Ak majú stavbu v spoluvlastníctve viacerí daňovníci, potom je daňovníkom dane zo stavieb každý spoluvlastník podľa výšky spoluvlastníckeho podielu. Ak sa však títo spoluvlastníci dohodnú, tak je daňovníkom jeden z nich a ostatní za daň ručia do výšky svojho podielu, ktorý im vyplýva zo spoluvlastníctva. Predmetom dane sú podľa paragrafu 10 ods. 1 písmena a) až i) stavby, ktoré sa nachádzajú na území SR a členia sa na:

- stavby na pôdohospodársku produkciu, stavby pre vodné hospodárstvo, skleníky, stavby využívané na skladovanie vlastnej pôdohospodárskej produkcie vrátane stavieb na vlastnú administratívu,
- stavby pre ostatnú zárobkovú a ostatnú podnikateľskú činnosť, administratívu a skladovanie súvisiace s ostatnou zárobkovou činnosťou a ostatným podnikaním,
- stavby na bývanie a drobné stavby, ktoré tvoria doplnkovú funkciu pre hlavnú stavbu,
- priemyselné stavby, stavby, ktoré slúžia energetike, stavby slúžiace stavebníctvu, stavby, ktoré sa využívajú pre skladovanie vlastnej produkcie aj vrátane stavieb na vlastnú administratívu,
- stavby a chaty pre individuálnu rekreáciu,
- samostatne stojace garáže,
- stavby hromadných garáží, stavby hromadných garáží, ktoré sú umiestnené pod zemou,
- ostatné stavby.

Predmetom dane sú tie stavby, ktoré majú jedno, resp. viac nadzemných alebo podzemných podlaží (ich časti), ktoré sú so zemou spojené pevným základom alebo ukotvené pilótami. Na daňovú povinnosť nemá vplyv taká skutočnosť, že sa stavba používať prestala. Zákon vyradzuje stavby z predmetu dane a jedná sa o priehradu,

zariadenia na ochranu pred povodňami, vodovody, rozvody tepelnej energie, kanalizácie a byty, resp. nebytové priestory, ktoré sú predmetom dane z bytov.

Za základ dane sa považuje výmera zastavanej plochy v m². Pod touto zastavanou plochou zákon rozumie pôdorys stavby na úrovni najrozsiahlejšej nadzemnej časti stavby (nezapočítava sa prečnievajúca časť strešnej konštrukcie stavby). Ročná sadzba dane je na úrovni 0,033 EUR za každý aj začatý m² zastavanej plochy. Takúto ročnú sadzbu môže vo VZN správca dane v obci alebo jej časti, resp. katastrálnom území zvýšiť alebo znížiť vždy k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia.

Daň z bytov upravuje zákon v paragrafoch 13 až 16. Daňovníkom sa považuje vlastník alebo správca bytu (alebo správca bytu vo vlastníctve obce alebo VÚC), resp. nebytového priestoru. Ak sú byty, resp. nebytové priestory v spoluvlastníctve viacerých daňovníkov, potom daňovníkom je považovaný každý jeden spoluvlastník podľa výšky svojho spoluvlastníckeho podielu. To neplatí v prípade dohody spoluvlastníkov, kedy daňovníkom je jeden spoluvlastník, ktorý zastupuje ostatných (ručia za daň do výšky svojho podielu na dani). Predmetom dane z bytov je byt alebo nebytový priestor, v ktorom aspoň jeden byt alebo nebytový priestor nadobudli FO alebo PO do vlastníctva. Ak sa byt alebo časť bytu v bytovom dome k 1. januáru príslušného roka využíva na iný účel ako bývanie, je na účely tohto zákona považovaný za nebytový priestor. Výmera podlahovej plochy bytu alebo nebytového priestoru v m² je považovaná za základ dane z bytov. Výška ročnej sadzby dane z bytov je určená na 0,033 EUR na každý aj začatý m² podlahovej plochy bytu a nebytového priestoru. Túto sadzbu takisto ako v predchádzajúcich druhoch daní môže správca dane znížiť alebo zvýšiť vo VZN.

Zákon treťou časťou (paragrafy 22 – 29) upravuje **daň za psa**. Predmetom dane za psa je pes, ktorý je starší ako 6 mesiacoch a je chovaný FO alebo PO. Z predmetu dane za psa zákon vylučuje psa, ktorý je chovaný na vedecké a výskumné účely a psa so špeciálnym výcvikom, ktorého používa alebo vlastní držiteľ preukazu FO, ktorá je ťažko zdravotne postihnutá alebo FO ťažko zdravotne postihnutá so sprievodcom. Daňovníkom je FO alebo PO, ktorá je vlastníkom alebo držiteľom psa, ak sa nevie preukázať, kto psa vlastní. Základom dane je počet psov. Sadzbu dane určuje obec v eurách v zmysle paragrafu 26 za kalendárny rok a jedného psa. Takto určená sadzba je platná pre každého ďalšieho psa toho istého daňovníka. Obec, na ktorej území sa pes chová je miestne príslušnou obcou, teda správcom dane (paragraf 28).

Štvrtá časť upravuje **daň za užívanie verejného priestranstva**, ktorého predmetom je osobitné užívanie verejného priestranstva (paragraf 30). Pre účely tohto zákona sa

verejným priestranstvom rozumie verejnosti prístupné pozemky, ktoré má obec vo svojom vlastníctve s výnimkou pozemkov, ktoré boli obcou prenajaté podľa osobitného zákona. Za daňovníka je považovaná FO alebo PO (paragraf 31), ktorá užíva verejné priestranstvo. Zákon určuje základ dane (paragraf 32) ako výmeru užívaného verejného priestranstva v m². Obec určuje sadzbu dane v eurách (paragraf 33) za každý aj začatý m² a začatý deň osobitne využívaného verejného priestranstva. Daňovníkovi vzniká daňová povinnosť dňom začatia osobitného využívania verejného priestranstva a zaniká dňom skončenia osobitného využívania verejného priestranstva (paragraf 34). Správcom dane je miestne príslušná obec, na ktorej území sa nachádza verejné priestranstvo (paragraf 35).

Piata časť zákona hovorí o **dani za ubytovanie**. Za predmet dane zákon považuje ubytovanie, ktoré má charakter odplatného prechodného ubytovania podľa Občianskeho zákonníka v ubytovacom zariadení, ktorý taxatívne vymedzuje ako hotel, hotel, motel, hostel, apartmánový dom, penzión, liečebný dom, kúpeľný dom atď. Daňovníkom je FO, ktorá sa v jednom z týchto taxatívne menovaných zariadení odplatne prechodne ubytuje. Počet prenocovaní je základom dane. Sadzbu dane určuje obec v eurách na osobu a prenocovanie. Platiteľom dane je osoba, ktorá je prevádzkovateľom zariadenia, ktorý poskytuje takéto odplatné prechodné ubytovanie. Správcom dane je obec miestne príslušná obci, na ktorej sa nachádza zariadenie.

Predmetom **dane za predajne automaty** sú automaty a prístroje, ktoré za odplatu vydávajú tovar a sú umiestnené v priestoroch, ktoré sú verejnosti prístupné. Výnimkou sú automaty, ktoré vydávajú cestovné lístky verejnej dopravy. Daňovníkom pre tento druh dane je FO alebo PO, ktorá prevádzkuje predajné automaty. Počet predajných automatov predstavuje základ dane. Obec takisto určuje v eurách za jeden predajný automat a kalendárny rok aj sadzbu dane. Vznik daňovej povinnosti sa spája s prvým dňom kalendárneho mesiaca, v ktorom sa predajný automat začal prevádzkovať a zaniká posledným dňom mesiaca, ku ktorému sa jeho prevádzka ukončila. Miestne príslušná je tá obec, na ktorej území sa prevádzkujú predajné automaty.

Siedmy oddiel pojednáva o **dani za nevýherné hracie prístroje**. Predmetom tejto dane sú hracie prístroje, ktoré sa prevádzkujú alebo spúšťajú za odplatu a ktoré nevydávajú peňažnú výhru a sú v prevádzke na mieste prístupnom verejnosti. Ide o mechanické prístroje, automaty, elektronické prístroje, iné zariadenia na zábavné hry a elektronické prístroje na počítačové hry. Pre túto daň je daňovníkom FO alebo PO, ktorá prevádzkuje nevýherné hracie prístroje. Základom dane je určený počet nevýherných hracích prístrojov. Obec podobne ako v prípade predchádzajúcom určuje v eurách sadzbu dane za jeden

nevýherný hrací prístroj a kalendárny rok. Daňová povinnosť, jej vznik a zánik, a správa dane je totožná s predchádzajúcou, vyššie spomenutou daňou.

Predposledným druhom miestnej dane je **daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta**. Predmet dane je určený ako vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta. Za predmet ale nepovažuje taký vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta pri vykonávaní činností, ktoré sa spájajú s ochranou verejného poriadku, zdravia a majetku. Za daňovníka sa v tomto prípade považuje FO alebo PO, ktorá má motorové vozidlo v držbe. Počet dní vjazdu a zotrvania motorového vozidla považuje za základ dane. Sadzba dane môže byť určená buď obcou v eurách za každý aj začatý deň vjazdu a zotrvania v historickej časti mesta a motorové vozidlo alebo môže byť určená aj paušálne za vjazd motorovým vozidlom do historickej časti mesta bez ohľadu na počet dní zotrvania v tejto časti mesta.

Posledným druhom miestnej dane, ktorú taxatívne menuje zákon je **daň za jadrové zariadenie**. Zákon za predmet tohto typu dane považuje jadrové zariadenie, v ktorom prebieha štiepna reakcia v jadrovom reaktore a kde sa vyrába elektrická energia a to aj iba po časť kalendárneho roka. Za daňovníka považujeme držiteľa povolenia na uvádzanie jadrového zariadenia do prevádzky a jeho povolenia na prevádzku pre výrobu elektrickej energie. Základom pre túto daň je výmera katastrálneho územia v m², ktoré je situované v oblasti, ktorá je ohrozená jadrovým zariadením a ktoré schválil Úrad jadrového dozoru SR. Povinnosť zaplatať dane a jej vznik a zánik rieši paragraf 71, kedy určuje, že daňová povinnosť vzniká dňom začatia skúšobnej prevádzky jadrového zariadenia a zaniká dňom trvalého ukončenia výroby elektrickej energie v jadrovom zariadení. Zákon ďalej pokračuje určením podmienok pre poplatok, spoločnými ustanoveniami, prechodnými a záverečnými ustanoveniami, prílohou č. 1 určujúcou hodnotu ornej pôdy a trvalých trávnatých porastov pre jednotlivé obce a prílohou č. 2.

Dňa 17. marca 2015 Národná rada SR schválila zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa v Čl. 5 dopĺňa a mení Zákon o miestnych daniach a poplatkoch s účinnosťou k 1. januáru 2016 (odseky 1 a 9 paragrafu 77 nadobúdajú účinnosť k 1. júlu 2017). Táto novela zákona v paragrafe 77 ods. 1 vymedzila novým spôsobom, za čo sa platí poplatok a zaviedla sadzbu poplatku pre drobné stavebné odpady bez obsahu škodlivín (paragraf 78).³⁸

³⁸ Finančné riaditeľstvo SR: Informácia o novele zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. 2015. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete:

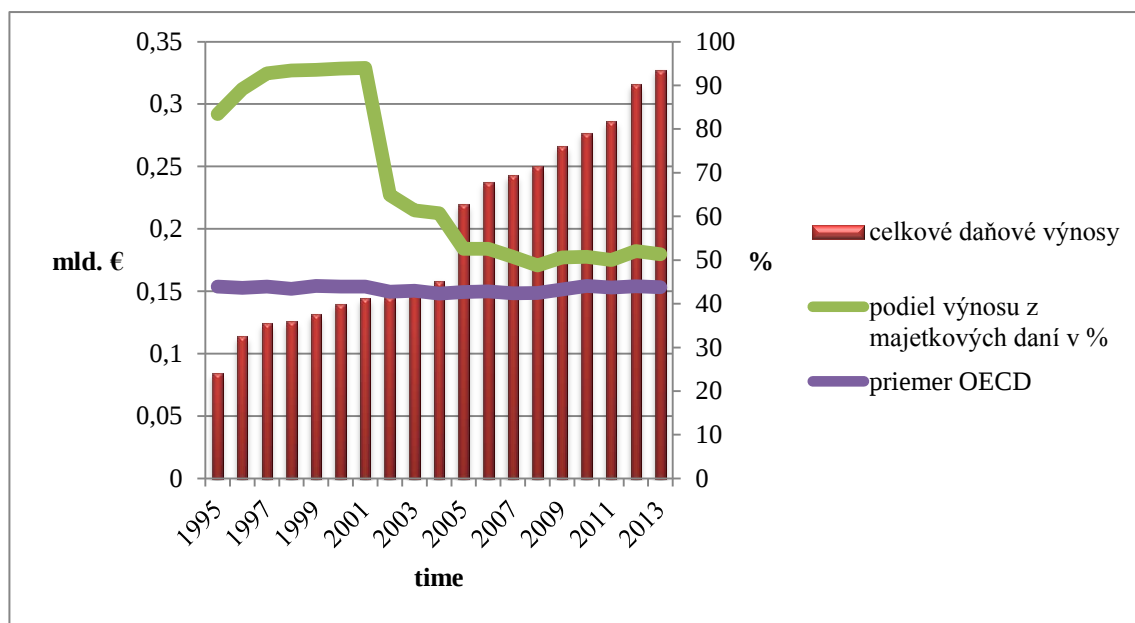
V nasledujúcej tabuľke je naznačený vývoj výnosu dane z nehnuteľnosti, ktorá je daňou uplatňovanou vo všetkých vybraných európskych krajinách pre túto prácu.

Tabuľka č. 1 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v SR

	Výnos z majetkových daní (v %)	Priemerný výnos z majetkových daní v OECD krajinách (v %)	Celkový daňový výnos (v mld. EUR)
1995	83,406	43,945	0,084247
1996	89,139	43,662	0,113889
1997	92,746	43,933	0,123913
1998	93,389	43,441	0,125705
1999	93,550	44,104	0,131415
2000	93,815	43,927	0,139946
2001	93,983	43,964	0,144128
2002	64,920	42,759	0,145157
2003	61,408	42,965	0,148841
2004	60,738	42,326	0,158368
2005	52,554	42,677	0,219577
2006	52,608	42,863	0,237004
2007	50,781	42,376	0,242813
2008	48,757	42,487	0,249917
2009	50,611	43,282	0,26637
2010	50,776	44,098	0,276744
2011	50,007	43,737	0,285932
2012	52,103	43,991	0,315825
2013	51,367	43,761	0,327193

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných zo štatistík OECD

Graf č. 1 Podiel výnosu majetkových daní v % z celkových daňových výnosov v Slovenskej republike

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík získaných z OECD

Na uvedenom grafe sú zobrazené celkové daňové výnosy miestnych samospráv (údaje sú v miliardách eur) v rozmedzí rokov 1995 – 2013. Môžeme vidieť, výraznejší vzrast od roku 2005, čo spôsobilo, že na Slovensku začal fungovať systém fiškálnej decentralizácie, ktorý priniesol vyššie kompetencie pre jednotlivé samosprávy v podobe právomocí na výber svojich vlastných daní a taktiež sa začali prerozdeľovať a poukazovať samosprávam aj výnosy z dane z príjmu fyzických osôb. Podiel daňových výnosov z majetkových daní v % z celkových daňových príjmov vyjadruje vrchná krivka, z ktorej vyplýva, že tento výnos je v porovnaní s priemerom krajín OECD v % (krivka nižšie) vyšší a v súvislosti s fiškálnou decentralizáciou sa tento podiel začal väčšmi približovať priemeru OECD krajín.

3.1.2 Dane z príjmov FO, ktorých výnos je poukázaný územným samosprávam v podmienkach Slovenskej republiky

Okrem miestnych daní, ktoré sú jedným z daňových príjmov obce, obci prináleží aj podiel na dani z príjmov FO. Do konca roku 2004 boli obce napojené na podiely z výnosov troch daní. Jednalo sa o cestnú daň, daň z príjmov zo závislej činnosti a dane z príjmov PO. K 1. januáru 2005 plynula do rozpočtov obce rozdeľovaná len jedna podielová daň, ktorou je daň z príjmov FO a to v pomere 70,3 %. Pre VÚC zákon v tomto období určoval podiel

z tejto dane vo výške 23,5 %. Daň z motorových vozidiel plynula do rozpočtov samosprávnych krajov vo výške 100 %. Dňa 10. novembra 2015 sa Národná rada SR uzniesla na novele zákona, ktorý mení a dopĺňa zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a od 1. januára 2016 daň z príjmov FO plyní do rozpočtov obcí 70,0 % a do rozpočtu VÚC plyní 30,0 %. Daň z motorových vozidiel sa stala k 1. januáru 2015 príjmom štátneho rozpočtu, čo znamená, že sa neriadi VZN jednotlivých VÚC, ale je určená jednotne a povinne zákonom.

Legislatívnym predpisom, ktorý upravuje prerozdelenie dane z príjmu FO do rozpočtov územnej samosprávy je **Zákon č. 546/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle paragrafu 4 ods. 1 sa výnos dane poukazuje a rozdeľuje obciam a VÚC daňový úrad podľa kritérií, ktoré sú ustanovené vládou SR nariadením a týmto nariadením ustanovuje aj spôsob poukazovania a rozdeľovania tohto výnosu dane. Na tento právny predpis prirodzene nadväzuje **Nariadenie vlády č. SR 668/2004 o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy**, kde upravuje spôsob a kritériá rozdeľovania výnosu dane z príjmov FO (s výnimkou dane z príjmov, ktorá je vyberaná zrážkou) obciam a VÚC.

Paragraf 2 ods. 1 písmeno a) až d) určuje, že výnos dane z príjmov FO sa obciam rozdelí nasledovne:

- 23 % podľa počtu obyvateľov obce, ktorí majú trvalý pobyt na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka a z toho je 57 % prepočítaných koeficientom nadmorskej výšky obce,
- 32 % podľa počtu obyvateľov obce, ktorí majú trvalý pobyt na území obce taktiež k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka a ktorý je prepočítaný koeficientom v závislosti od zaradenia obce do veľkostnej kategórie,
- 40 % v závislosti od počtu žiakov škôl a školských zariadení, ktorí boli zistení pri zbere údajov podľa osobitného predpisu a prepočítaním koeficientom,
- 5 % v závislosti od počtu obyvateľov obce, ktorí majú trvalý pobyt na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka a ktorí dovŕšili vek 62 rokov.

V zmysle paragrafu 3 ods. 1 písmena a) až d) definuje kritériá pre rozdelenie výnosu dane z príjmov FO vyšším územným celkom nasledovne (údaje pre všetky kritériá sú k 1. januáru kalendárneho roka, ktorý predchádza súčasnému kalendárnemu roku):

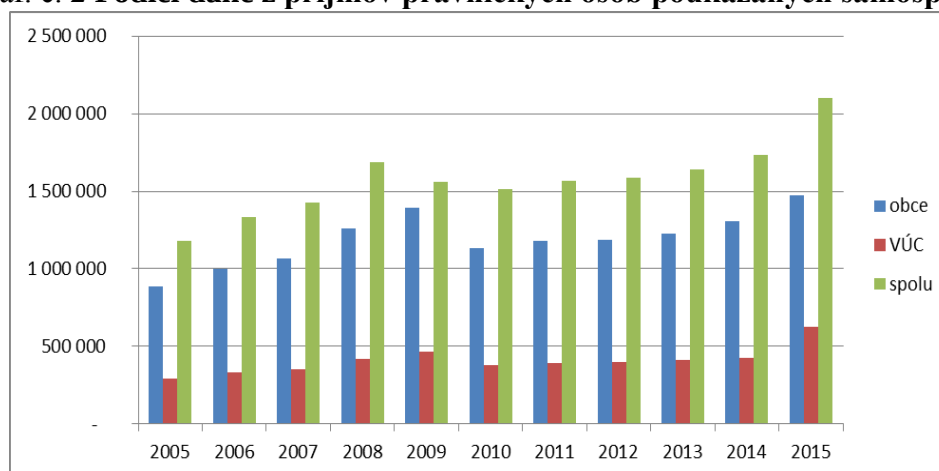
- 15 % v závislosti od počtu obyvateľov VÚC, ktorí majú trvalý pobyt na jeho území,
- 15 % v závislosti od počtu obyvateľov VÚC, ktorí majú vek 15 – 18 rokov a majú trvalý pobyt na jeho území,
- 9 % na základe obrátenej hustoty obyvateľstva VÚC, ktorí majú trvalý pobyt na jeho území,
- 20 % na základe dĺžky ciest druhej a tretej triedy, ktoré vlastní VÚC,
- 9 % na základe rozlohy VÚC.³⁹

Tabuľka č. 2 Medziročný vývoj výnosu dane z príjmov FO poukázaný územným samosprávam

Rok	Celkový výnos dane poukázaný samosprávam (v tis. EUR)	Výnos dane poukázaný obciam (v tis. EUR)	Výnos dane poukázaný VÚC (v tis. EUR)
2005	1 178 749	883 423	295 293
2006	1 336 454	1 001 593	334 827
2007	1 425 261	1 068 187	351 036
2008	1 683 788	1 261 943	421 845
2009	1 558 558	1 393 464	465 809
2010	1 514 078	1 134 751	379 327
2011	1 569 728	1 176 459	393 269
2012	1 586 444	1 188 470	397 974
2013	1 638 214	1 227 253	410 961
2014	1 732 097	1 305 439	426 658
2015	2 098 095	1 471 701	626 394

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na webovom sídle Ministerstva financií SR

Graf. č. 2 Podiel dane z príjmov právnických osôb poukázaných samosprávam

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na webovom sídle Ministerstva financií SR.

³⁸ Nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

Na vyššie uvedenom grafe môžeme vidieť medziročný vývoj od začiatku uplatňovania fiškálnej decentralizácie na Slovensku za sledované desať ročné obdobie. Výnosy postupne stúpajú každoročne v období 4 rokov, kedy dochádza ku dosiahnutiu maxima a následne mierneho poklesu poukázania výnosu, čo je kopírované aj čiastkami poskytnutými pre obce a VÚC. Najväčšia časť výnosov plynie do rozpočtov obcí.

3.2 Miestne dane v Českej republike

Česká republika (ďalej len ČR) a jej platná legislatíva pojem miestne dane nepozná. Na rozdiel od SR, právna úprava „miestnych“ daní sa člení do dvoch zákonov. Obsahovo veľmi podobné dane z nehnuteľností spadajú pod **Zákon České národnej rady č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí**. Tento zákon upravuje daň z nehnuteľných vecí, ktoré sú tvorené daňou zo stavieb a jednotiek a daňou z pozemku.

V prvej časti upravuje **daň z pozemku**, kde jej predmetom sú pozemky na území ČR zapísané v katastri nehnuteľností s výnimkou pozemkov zastavaných zdaniteľnými stavbami v rozsahu zastavenej plochy u týchto stavieb, pozemky na obranu ČR, lesné pozemky, na ktorých sa nachádzajú ochranné lesy a lesy, ktoré sú zvlášť určené, pozemky, ktoré sú vodnou plochou okrem rybníkov, ktoré slúžia na priemyselný chov rýb. Subjektom dane je vlastník pozemku, organizačná zložka štátu, štátna príspevková organizácia, štátny fond, štátny podnik alebo iná štátna organizácia, ktoré hospodári alebo má právo hospodáriť s majetkom štátu vo vlastníctve ČR, nájomca, užívateľ pozemku v prípade, ak vlastník nie je známy. Základom dane je cena pôdy zistená vynásobením skutočnej výmery pozemku v m² priemernou cenou, ktorá je stanovená na 1 m².

Druhá časť zákona upravuje **daň zo stavieb a jednotiek**, ktorej predmetom je zdaniteľná stavba a ktorou sa rozumie dokončená alebo užívaná budova alebo inžinierska stavba. Daňovníkom je vlastník stavby alebo jednotky alebo nájomca, resp. organizačná zložka štátu, štátna príspevková organizácia, štátny fond, štátny podnik alebo iná štátna organizácia, ktorá hospodári alebo má právo hospodáriť s majetkom štátu vo vlastníctve ČR. Základom dane je výmera zastavanej plochy v m² k 1. januáru zdaňovacieho obdobia. Zastavanou plochou zákon rozumie zastavaná plocha stavby podľa stavebného zákona, ktorá zodpovedá nadzemnej časti zdaniteľnej stavby. Sadzbu dane taxatívne určuje pre každý typ stavby paragraf 11.⁴⁰

³⁹ Zákon České národnej rady č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí v znení neskorších predpisov.

Ďalší zákon, ktorý upravuje dane, ktoré má právo vyberať obec je **Zákon České národní rady č. 565/1990 Sb. o miestnych poplatkoch**. V tomto predpise sa nachádzajú aj také druhy poplatkov, ktoré sa na SR nevyberajú, napr. poplatok zo vstupného, či poplatok za zhodnotenie stavebného pozemku možnosťou jeho pripojenia na stavbu vodovodu alebo kanalizácie.

Predmetná právna úprava podchyťáva, že obec je oprávnená vyberať tieto druhy miestnych poplatkov:

- poplatok za psa,
- poplatok za zhodnotenie stavebného pozemku možnosťou jeho pripojenia na stavbu vodovodu alebo kanalizácie,
- poplatok za kúpeľný alebo rekreačný pobyt,
- poplatok za prevod systému zhromažďovania, zberu, prepravy, triedenia, využívania a odstraňovania komunálneho odpadu,
- poplatok za užívanie verejného priestranstva,
- poplatok za povolenie pre vjazd s motorovým vozidlom do vybraných miest a častí miest, poplatok zo vstupného,
- poplatok z ubytovacej kapacity.

Poplatok za psa platí držiteľ psa, ktorou sa rozumie FO alebo PO, ktorá má trvalý pobyt alebo sídlo na území ČR. Na rozdiel od SR, poplatok sa platí za psa staršieho ako 3 mesiace (na SR je to 6 mesiacov). Od poplatku je oslobodený ten držiteľ, ktorou je osoba nevidiaca, osoba s ZŤP, osoba vykonávajúca výcvik psov určených na doprovod týchto osôb a osoba, ktorá prevádzkuje útulok zriadený obcou. Sadzba poplatku predstavuje až 1 500 Kč za kalendárny rok a jedného psa alebo až 200 Kč, ak je držiteľ príjemcom invalidného, starobného, sirotského, vdovského/vdoveckého dôchodku, ktorý je jeho jediným príjmom.

Poplatok za kúpeľný alebo rekreačný pobyt vyberá a obci odvádza ubytovateľ, ktorým je FO alebo PO, ktorá prechodne poskytla ubytovanie. Poplatku nepodliehajú nevidiace osoby, osoby so ZŤP a osoby mladšie ako 18 rokov alebo staršie ako 70 rokov, vojakov v základnej službe a osoby, ktoré vykonávajú civilnú službu. Sadzba poplatku predstavuje sumu až 15 Kč za osobu a za každý aj začatý deň pobytu. Obec môže však stanoviť aj poplatok týždenný, mesačný alebo až ročnú paušálnu čiastku.

Poplatok za užívanie verejného priestranstva je vyberaný za zvláštne využívanie verejného priestranstva, ktorým sa na účel zákona rozumie vykonávanie výkopových prác, umiestnenie dočasných stavieb, zariadení slúžiacich na poskytovanie služieb alebo predaja, cirkusy, lunaparky a iné obdobné akcie. Ak z akcií konaných na verejných priestranstvách plynú výťažky a je určený na verejne prospešné účely alebo charitatívne účely, tak poplatok sa pre takéto prípady neplatí. Poplatok platia FO alebo PO, ktoré verejné priestranstvo užívajú. Sadzba poplatku predstavuje sumu až 10 Kč za každý i začatý m² aj začatý deň užívaného verejného priestranstva. Ak sa priestranstvo využíva na umiestnenie reklamných alebo predajných zariadení, lunaparkov alebo iných atrakcií, obec môže sadzbu zvýšiť až na desaťnásobok. Ako v predchádzajúcom prípade môže obec stanoviť týždenný, mesačný poplatok alebo ročnú paušálnu čiastku.

Poplatok zo vstupného je vyberaný za kultúrne, športové, predajné alebo reklamné akcie a toto vstupné je znížené o DPH. Za vstupné zákon považuje peňažnú čiastku, ktorú účastník zaplatil za to, že sa akcie môže zúčastniť. Tento poplatok platia FO alebo PO, ktoré akciu usporadúvajú. Sadzba poplatku je do výšky až 20 % z celkovej čiastky vybraného vstupného. Po dohode s poplatníkom môže obec poplatok stanoviť na paušálnu čiastku.

V obciach a mestách, kde sa nachádza zariadenie určené na prechodné ubytovanie za odplatu je vyberaný **poplatok z ubytovacej kapacity**. Do tohto poplatku sa nezahŕňajú ubytovacie kapacity, ktoré slúžia na prechodné ubytovanie žiakov a študentov, kapacita v zdravotníckych alebo kúpeľných zariadeniach ak sa nevyužívajú ako hotelové zariadenia a ubytovacia kapacita slúžiaca charitatívnym alebo sociálnym účelom. Poplatok uhrádza ubytovateľ, ktorým je FO alebo PO, ktorá takéto prechodné ubytovanie poskytuje. Sadzba poplatku predstavuje až 6 Kč za každé využité lôžko a deň. Obec sa ako v predchádzajúcom prípade môže dohodnúť s poplatníkom na ročnou paušálnom poplatku.

Do vybraných miest alebo častí miest sa platí **poplatok za povolenie pre vjazd s motorovým vozidlom**. To neplatí pre FO majúce trvalý pobyt, alebo vlastníka nehnuteľnosti vo vybranom mieste a osoby im blízke napr. manželia a deti týchto osôb a osoby, ktoré vo vybranom mieste využívajú nehnuteľnosť na hospodársku činnosť, alebo osoby so ZŤP a ich sprievod. Tento poplatok je vyberaný do miest, do ktorých je značkou zakázaný vjazd. Sadzba poplatku predstavuje až 20 Kč za deň a obec sa môže s poplatníkom dohodnúť na úhrade poplatku paušálnou čiastkou.⁴¹

⁴⁰ Zákon Českej národnej rady č. 565/1990 Sb. o miestnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

Hlavnými rozdielmi v porovnaní so SR je tá skutočnosť, že Česko rozdelilo do dvoch právnych predpisov zvlášť daň z nehnuteľností, ktorá vyplýva z vlastníctva pozemkov a nehnuteľných vecí a zvlášť ostatné poplatky, ktoré smie v ČR územná samospráva vyberať. Sadzby sú oproti SR formulované tak, že zákon používa spojenie „až“ v súvislosti so sumou vyjadrenou v českých korunách. Zároveň sú v neskôr spomínanom zákone odlišnosti čo sa týka samotného typu miestnej dane, ktoré na SR neexistujú napr. poplatok za zhodnotenie stavebného pozemku možnosťou jeho pripojenia na stavbu vodovodu alebo kanalizácie alebo poplatku zo vstupného.

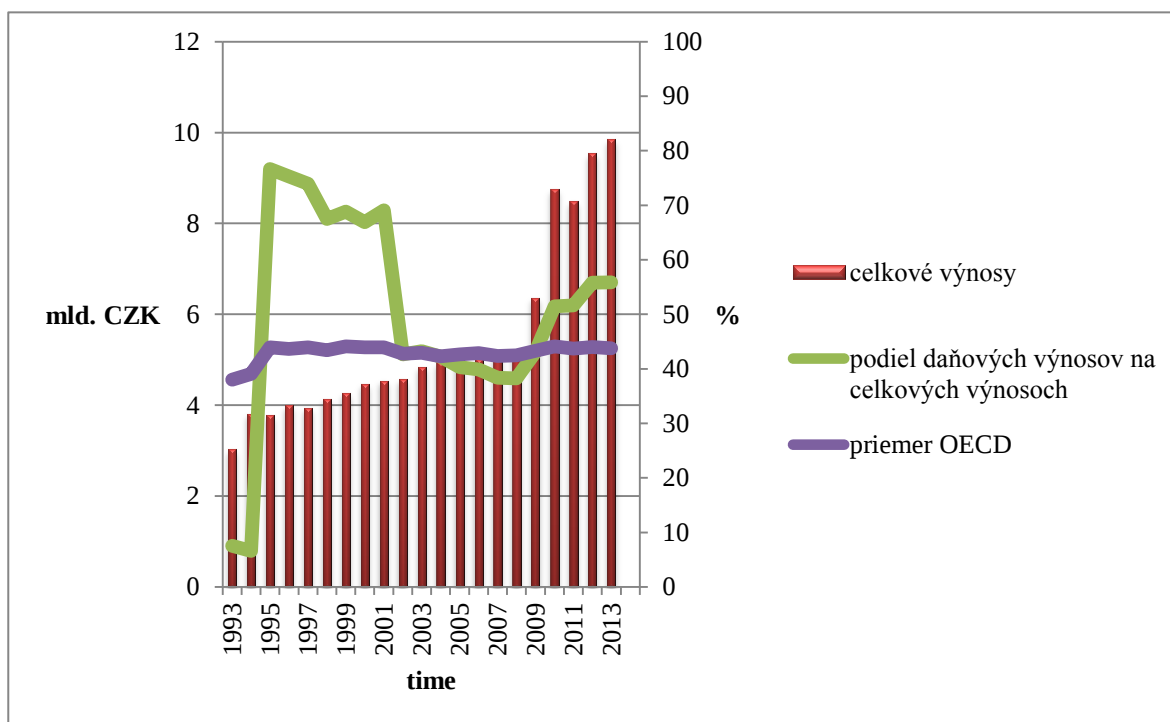
Podobne ako v SR a ostatných krajinách existujú údaje, ktoré vyjadrujú akým percentom sa podieľa výnos dane z nehnuteľností na celkovom výnose v medziročnom porovnaní a v porovnaní s OECD. Tieto skutočnosti následne vyjadruje priložená tabuľka a graf.

Tabuľka č. 3 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v ČR

Rok	Výnos z majetkových daní (v %)	Priemerný výnos z majetkových daní v OECD krajinách (v %)	Celkový daňový výnos (v mld.CZK)
1993	7,572	37,999	3,02100
1994	6,633	39,049	3,80800
1995	76,664	43,945	3,77800
1996	75,315	43,662	3,99084
1997	73,967	43,933	3,93800
1998	67,515	43,441	4,13800
1999	68,809	44,104	4,27100
2000	66,923	43,927	4,46929
2001	69,078	43,964	4,53500
2002	42,683	42,759	4,57598
2003	43,262	42,965	4,84033
2004	42,241	42,326	4,947545
2005	40,277	42,677	4,987263
2006	39,894	42,863	5,017168
2007	38,374	42,376	5,123361
2008	38,237	42,487	5,195450
2009	43,051	43,282	6,360549
2010	51,488	44,098	8,747474
2011	51,633	43,737	8,479305
2012	55,820	43,991	9,540547
2013	55,887	43,761	9,847382

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík získaných z OECD

Graf č. 3 Podiel výnosu majetkových daní v % z celkových daňových výnosov v ČR

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík OECD

Medziročný nárast celkových daňových výnosov je podobne ako v SR rastúcej tendencie. Oproti SR však podiel majetkových daní v % okolo priemeru osciluje a v súčasnosti má rastúci charakter.

Aj právna úprava ČR má svoj zákon o prerozdeľovaní výnosu dane z príjmov FO územnej samospráve. Túto spoločenskú oblasť upravuje **Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovom určení výnosu niektorých daní územným samosprávam a niektorým štátnym fondom.**

Daňové príjmy VÚC podľa tohto zákona tvoria:

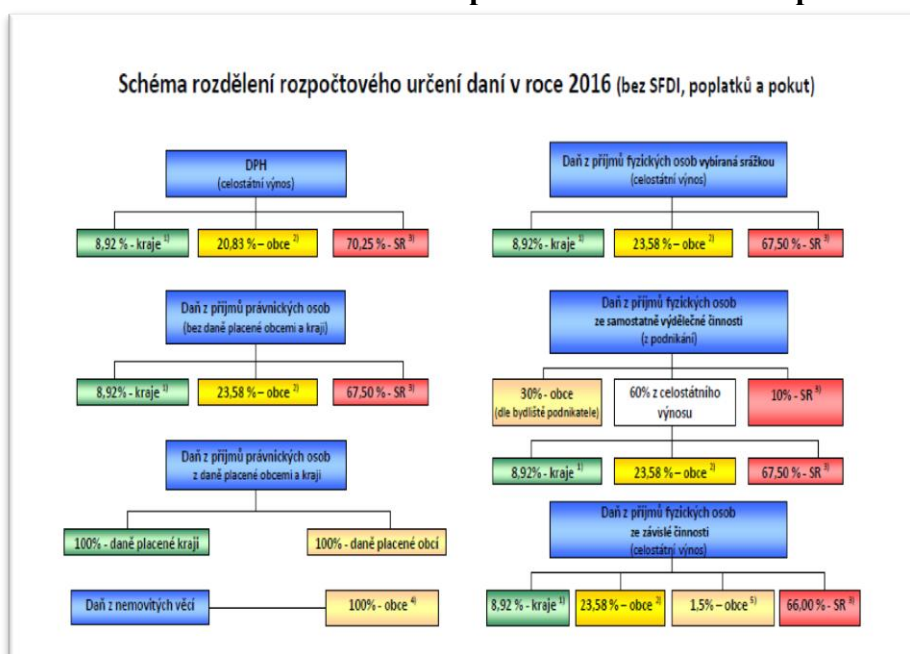
- daň z príjmu PO v prípadoch, kedy je príslušný kraj poplatníkom vynímajúc dane, ktoré sú vyberané zrážkou podľa zvláštnej sadzby,
- podiel na 8,92 % z celoštátneho hrubého výnosu DPH,
- podiel na 8,92 % z celoštátneho hrubého výnosu dane z príjmov FO zo závislej činnosti, ktoré odvádza zamestnávateľ ako platca dane (výnimka daň z príjmov FO vyberaná zrážkou),
- podiel na 8,92 % z celoštátneho hrubého výnosu dane z príjmov FO, ktoré sú vyberané zrážkou podľa zvláštnej sadzby,

- podiel na 8,92 % z 60 % z celoštátneho hrubého výnosu (záloh na daň) z príjmov FO, ktorý je znížený o výnosy z prvých dvoch bodov.

Daňové príjmy, ktoré plynú do rozpočtov obcí tvoria:

- výnos dane z nehnuteľností,
- podiel na 20,83 % z celoštátneho hrubého výnosu z DPH,
- podiel na 23,58 % z celoštátneho hrubého výnosu dane z príjmov FO zo závislej činnosti, ktoré odvádza zamestnávateľ ako platca dane,
- podiel na 23,58 % z celoštátneho hrubého výnosu dane z príjmov FO, ktorý je znížený o výnosy uvedené v predchádzajúcom bode,
- podiel na 23,58 % z 60 % z celoštátneho hrubého výnosu dane z príjmu FO, ktorý je znížený o výnosy v predchádzajúcich dvoch bodoch,
- podiel na 23,58 % z celoštátneho hrubého výnosu dane z príjmov PO,
- 30 % z výnosu preddavkov na daň z príjmu FO majúcimi na území obce bydlisko,
- daň z príjmov PO v prípade, ak je príslušná obec poplatníkom (výnimku tvorí daň vyberaná zrážkou podľa zvláštnej sadzby), podiel na 1,5 % z celoštátneho hrubého výnosu dane z príjmov FO zo závislej činnosti, ktoré odvedol zamestnávateľ ako platca dane z príjmov.

Obrázok č. 4 Schéma rozdelenia rozpočtového určenia daní pre rok 2016 v ČR

Zdroj: Finanční správa ČR. Dostupné na: <<http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/danovy-system-cr/rozpoctove-urceni-dani>>

3.3 Miestne dane vo Francúzsku

Vlastník, ktorý vlastní nehnuteľnosť vo Francúzsku je povinný uhrádzať **daň z nehnuteľnosti** (podobne ako na SR) a táto daň sa nazýva *taxe foncière*. *Taxe foncière* teda daň z nehnuteľnosti je platená vlastníkom, resp. osobou, ktorá danú nehnuteľnosť obýva. Táto daň je členená do dvoch častí a to prvou časťou je **daň na budovy** (*taxe foncière sur les propriétés bâties*) a **daň na pozemky** (*taxe foncière sur les propriétés non bâties*). Ďalším typom dane je tzv. rezidentná daň, v originálnom znení *Taxe d'habitation* a povinnosť jej úhrady má vlastník, ktorý vlastní nehnuteľnosti a používa ju na vlastné bývanie, resp. má povolenie na užívanie alebo krátkodobý prenájom vždy k 1. januáru príslušného kalendárneho roka. Ak sa táto nehnuteľnosť prenájma dlhodobo, túto daň uhrádza nájomca. Túto daň určujú miestne a krajské rady a ich výnos plyní do ich rozpočtov a je použitý na komunitné služby v príslušnom regióne.

Existujú rôzne druhy zníženia daňovej povinnosti pre osoby, ktoré majú veľmi nízky príjem a v spoločnej domácnosti bývajú s rodinnými príslušníkmi a pohybuje sa vo výške 35 % priemernej zdaniteľnej hodnoty, avšak vo vyhláske môže príslušná obec toto percento znížiť o 5 – 10 %. Zvýhodnenia platia aj pre pár s tromi deťmi v podobe ďalších znížení daňovej povinnosti o 1 – 15 %. Obidva druhy daní sú platené na ročnej báze, vyplývajúca daňová povinnosť musí byť zaplatená v prípade *taxe foncière* v októbri príslušného roka a v prípade *taxe d'habitation* v novembri, avšak tieto termíny sú v závislosti od regiónu. V prípade nezaplatenia hrozí daňovníkovi pokuta vo výške 10 %. Úhrady týchto daní môžu daňovníci uhrádzať prostredníctvom šekov, bankových prevodov alebo online. Ak sa daňovník rozhodne túto daň poukázať do príslušného miestneho rozpočtu online, termín platby sa oproti klasickej papierovej verzii posúva o niekoľko týždňov neskôr. *Taxe foncière* teda daň z nehnuteľnosti je platená vlastníkom, resp. osobou, ktorá danú nehnuteľnosť obýva. Táto daň je členená do dvoch častí a to prvou časťou je daň na budovy (*taxe foncière sur les propriétés bâties*) a daň na pozemky (*taxe foncière sur les propriétés non bâties*). Obyvatelia s vekom vyšším ako 60 rokov alebo vdovy/vdovci bez vekového obmedzenia, ktorí používajú nehnuteľnosť ako svoj hlavný domov nepodliehajú dani z majetku, ak ich čistý zdaniteľný príjem nepresiahne určenú sumu pre konkrétny kalendárny rok.⁴²

⁴¹ DAVIS, S.: *Local property taxes: taxe foncière and taxe d'habitation*. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.frenchentree.com/french-property/french-tax/local-property-taxes-tax-fonciere-and-tax-dhabitation/>>.

Okrem týchto dvoch najznámejších daní sa vo Francúzsku vyberá aj poplatok za zber odpadu. Výber tohto poplatku môže byť zahrnutý v rámci dane z nehnuteľnosti, kedy je na výmere označený skratkou TEOM alebo môžu byť vyberaný samostatne na základe samostatného zákona raz alebo dvakrát ročne. V závislosti od veľkosti, usporiadania obce alebo mesta sa zber môže realizovať na dennej báze alebo podľa potreby a vzdialenosti od miesta likvidácie.⁴³

V nasledujúcej tabuľke je zobrazený vývoj celkových daňových výnosov v sledovanom období a podiel majetkových daní na celkových výnosoch v % v porovnaní s OECD. Tento stav je následne graficky zobrazený v grafe.

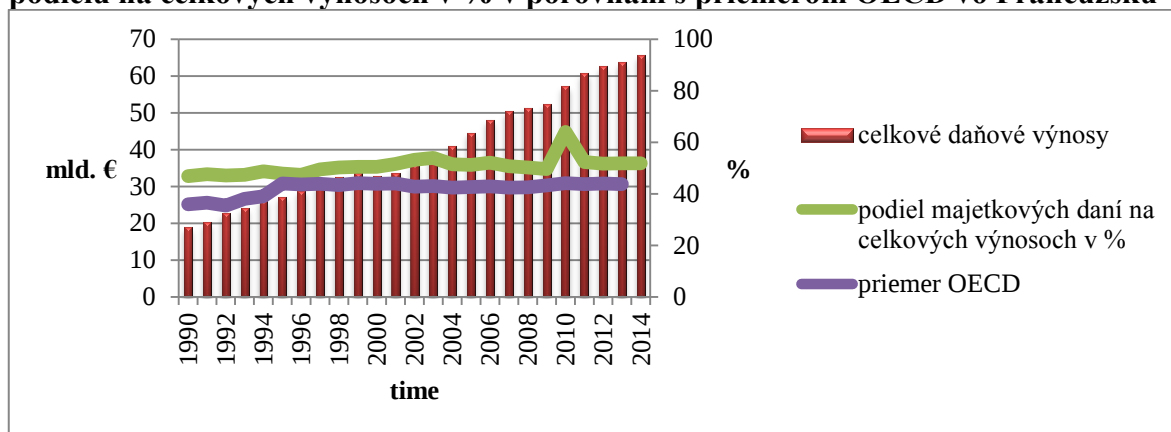
Tabuľka č. 4 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % vo Francúzsku

	Výnos z majetkových daní (v %)	Priemerný výnos z majetkových daní v OECD krajinách (v %)	Celkový daňový výnos (v mld. EUR)
1990	46,802	35,953	18,81511
1991	47,576	36,519	20,14782
1992	47,059	35,482	22,68657
1993	47,318	37,999	24,10400
1994	48,782	39,049	26,37500
1995	47,837	43,945	27,10470
1996	47,356	43,662	28,73280
1997	49,466	43,933	30,70100
1998	50,176	43,441	32,50050
1999	50,511	44,104	33,44630
2000	50,468	43,927	32,66280
2001	51,556	43,964	33,67370
2002	53,143	42,759	35,89010
2003	53,889	42,965	38,11640
2004	51,424	42,326	40,97940
2005	51,181	42,677	44,53420
2006	52,086	42,863	47,90800
2007	50,688	42,376	50,2210
2008	50,267	42,487	51,3140
2009	49,623	43,282	52,2390
2010	63,957	44,098	57,1090
2011	52,327	43,737	60,6070
2012	51,653	43,991	62,5810
2013	51,880	43,761	63,6630

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík získaných z OECD

⁴² DAVIS, S.: *Local taxes – ordures menageres or refuse collection*. 2014. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.frenchentree.com/french-property/french-tax/local-taxes-ordures-menageres-or-refuse-collection/>>.

Graf č. 4 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD vo Francúzsku

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík OECD

Vyššie uvedené grafické zobrazenie ukazuje, že vývoj podielu majetkových daní na celkových výnosoch vo Francúzsku nie je až taký dramatický ako sme mohli vidieť u krajín bývalého Československa. Môže to byť spôsobené tým, že Francúzsko ako také v rámci svojich samospráv nemalo napr. v porovnaní so SR alebo ČR zavádzané nové právne predpisy, ktoré sa zaoberajú a upravujú dane na miestnej úrovni. Francúzsko ako všetky krajiny pociťuje každoročný nárast celkových daňových príjmov. Krivka podielu majetkových daní na celkových výnosoch je vyššia ako priemerná a pohybuje sa približne rovnakým vývojom ako priemer OECD.

3.4 Miestne dane v Taliansku

Obce, regióny, metropolitné oblasti a provincie majú v Taliansku relatívne fiškálnu autonómiu. Dve zásady zdaňovania uplatňujú všeobecne a to tak, že každý musí prispievať podľa svojich možností na krytie verejných výdavkov a miestne dane sa musia regulovať zákonným spôsobom, avšak táto autonómia nesmie narušiť autonómiu jednotiek územnej samosprávy. Najdôležitejšími miestnymi daňami na regionálnej úrovni sú regionálny príplatok k dani z príjmu fyzických osôb a regionálna daň za produkčné aktivity. Regióny zabezpečujú predovšetkým verejné služby v oblasti dopravy, zdravotníctva, vzdelávania a územného rozvoja.⁴⁴ Majetkové dane v Taliansku platí každý, kto vlastní pozemok alebo akýkoľvek majetok na území Talianska, či už je to rezident alebo nerezident. Sadzba tejto dane je v závislosti od rozhodnutia miestnych samospráv podľa veľkosti majetku, jeho

⁴³ KLIMOVSKÝ, D. 2013. *Taliansko Viacúrovňová samospráva a rozsiahle reformné procesy po roku 1990*. In Samosprávy v EÚ. ISSN 1336-6475, 2013, Roč. 9, č. 2, s. 68-73.

umiestnenia, veku, stavu a oficiálneho zaradenia do kategórie. Táto kategória má však malý vplyv na výšku platby.⁴⁵

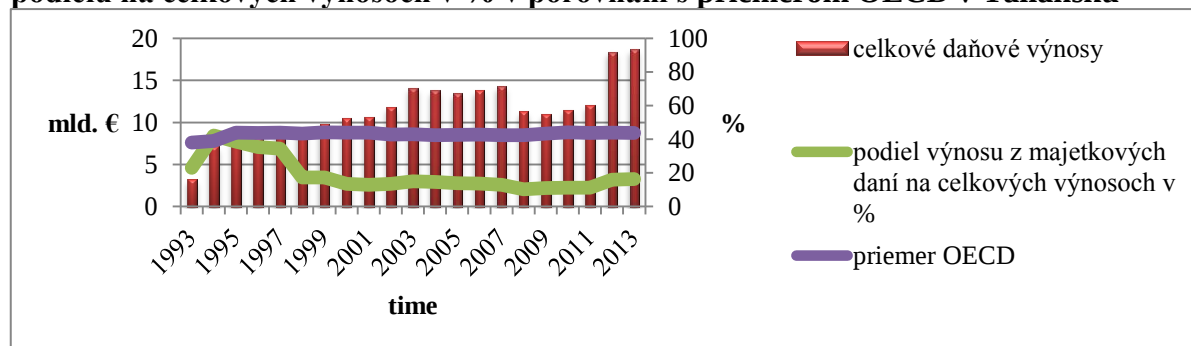
V nasledujúcej tabuľke je zobrazený vývoj celkových daňových výnosov v sledovanom období a podiel majetkových daní na celkových výnosoch v % v porovnaní s OECD. Tento stav je následne graficky zobrazený v grafe.

Tabuľka č. 5 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Taliansku

	Výnos z majetkových daní (v %)	Priemerný výnos z majetkových daní v OECD krajinách (v %)	Celkový daňový výnos (v mld. EUR)
1993	22,995	37,999	3,25781
1994	42,116	39,049	7,17307
1995	38,585	43,945	7,91521
1996	35,370	43,662	8,27415
1997	34,391	43,933	9,09274
1998	17,310	43,441	9,26213
1999	17,310	44,104	9,78995
2000	13,568	43,927	10,4680
2001	12,942	43,964	10,6820
2002	13,509	42,759	11,7950
2003	15,091	42,965	14,1440
2004	14,561	42,326	13,7930
2005	13,916	42,677	13,4840
2006	13,594	42,863	13,7710
2007	12,992	42,376	14,2710
2008	10,298	42,487	11,3450
2009	11,037	43,282	10,9660
2010	11,111	44,098	11,4700
2011	11,249	43,737	12,0660
2012	15,999	43,991	18,3640
2013	16,401	43,761	18,7170

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných zo štatistík OECD

Graf č. 5 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Taliansku

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík získaných z OECD

⁴⁵ Just Landed: Property Tax – How much is property tax in Italy?. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.justlanded.com/english/Italy/Italy-Guide/Property/Property-Tax>>.

3.5 Miestne dane v Poľsku

Právomoc územných samospráv vyberať na svojom území dane, ktoré sú označované ako miestne alebo lokálne upravuje v Poľsku niekoľko právnych predpisov. Túto problematiku upravuje poľská Ústava, Zákon o obecnej samospráve, Zákon o krajskej samospráve, Zákon o regionálnej samospráve, Zákon o verejných financiách, Zákon o miestnych poplatkoch a daniach a Zákon o poľnohospodárskej dani.

Miestne samosprávy sú v Poľsku financované prostredníctvom kombinácie miestnych daní, ostatných výnosov pochádzajúcich z vlastných zdrojov, výnosom z centrálnej dane, ktorý je poukázaný miestnym samosprávam, výnosom z centrálnej dani z nehnuteľností a špecifickými grantmi. Avšak iba obecné samosprávy sú útvarmi, ktoré môžu regulovať mieru výberu dane na svojom území, čím sa líšia od krajských a regionálnych samospráv, ktoré sú takmer výhradne financované centrálnou alebo prostredníctvom grantov, teda disponujú veľmi nízkym výnosom z vlastných zdrojov. Na území Poľska smie obecná samospráva vyberať do svojich rozpočtov prostredníctvom konkrétnych miestnych daní a ide o majetkové dane, daň z poľnohospodárskej činnosti, daň z vozidiel, daň za užívanie lesov, daň za psa, daň z darov a dedičstva a daň z malého podnikania.⁴⁶

V nasledujúcej tabuľke je zobrazený vývoj celkových daňových výnosov v sledovanom období a podiel majetkových daní na celkových výnosoch v % v porovnaní s OECD. Tento stav je následne graficky zobrazený v grafe.

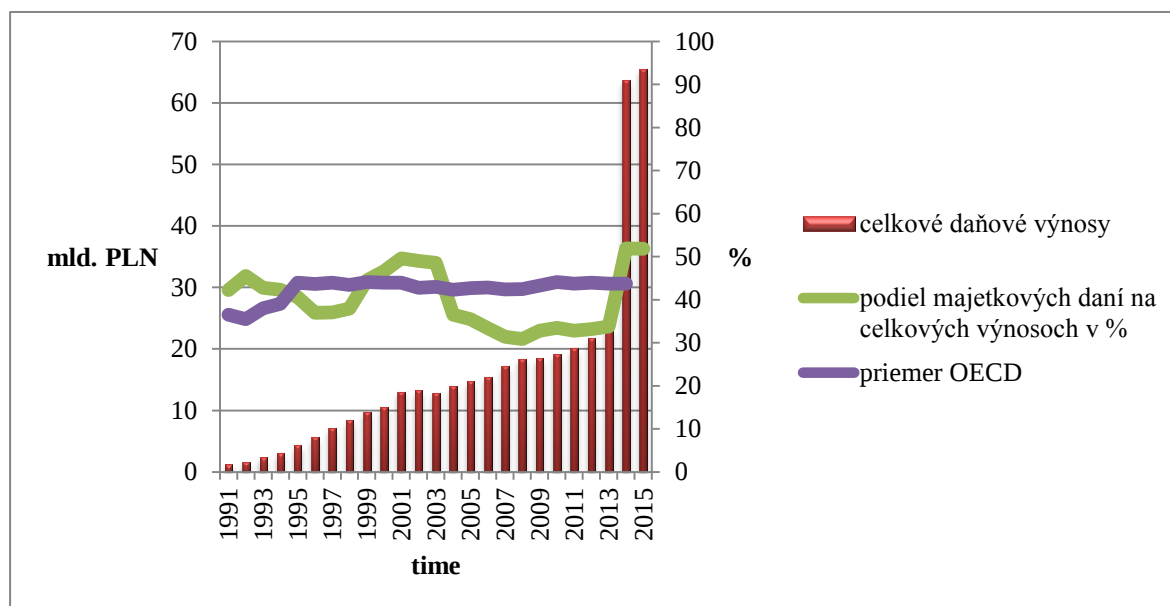
⁴⁶ SWIANIEWICZ, P.: Local Taxes In Poland. Base for Local Accountability?. 2003. [online] [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan009152.pdf>>.

Tabuľka č. 6 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Poľsku

	Výnos z majetkových daní (v %)	Priemerný výnos z majetkových daní v OECD krajinách (v %)	Celkový daňový výnos (v mld. PLN)
1991	42,210	36,519	1,211
1992	45,549	35,482	1,617
1993	42,797	37,999	2,353
1994	42,324	39,049	3,082
1995	40,598	43,945	4,370
1996	36,975	43,662	5,649
1997	37,008	43,933	7,047
1998	37,916	43,441	8,331
1999	44,467	44,104	9,753
2000	46,617	43,927	10,584
2001	49,625	43,964	13,036
2002	48,984	42,759	13,209
2003	48,592	42,965	12,869
2004	36,529	42,326	13,896
2005	35,510	42,677	14,723
2006	33,416	42,863	15,469
2007	31,377	42,376	17,116
2008	30,838	42,487	18,329
2009	32,814	43,282	18,434
2010	33,469	44,098	19,068
2011	32,816	43,737	20,089
2012	33,184	43,991	21,744
2013	33,763	43,761	23,120
2014	51,880	43,761	63,663

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík získaných z OECD

Graf č. 6 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Poľsku

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných zo štatistík OECD

Vývoj podielu majetkových daní v Poľsku je nestály a nemá charakter iba rastúcej tendencie alebo naopak len klesajúcej tendencie v porovnaní s priemerom OECD. Ako môžeme vidieť, v posledných sledovaných obdobiach sa celkové daňové výnosy prudko zvýšili a tento nárast kopíruje aj krivka podielu majetkových daniach na celkových výnosoch, čo môže znamenať, že v Poľsku bol spôsobený vyšší výnos na daniach, teda je možný aj nárast sadzieb alebo lepšieho výberu daní týkajúcich sa majetku.

3.6 Miestne dane v Nórsku

Hlavným zdrojom príjmov pre územné samosprávy v Nórsku sú miestne dane, generálne granty a rôzne poplatky. Územné samosprávy v Nórsku podobne ako na Slovensku, či Česku dostávajú väčšinu výnosu dane z príjmov fyzických osôb, avšak sú oprávnené vyberať dane a získať tak príjmy do svojich rozpočtov z nehnuteľností, prírodných zdrojov a z dedičstva, dane z príjmu. Miestne a regionálne daňové sadzby sú v Nórsku nastavené tak, aby dosiahli požadované množstvo príjmov pre miestne rozpočty. Limit pre dane z príjmu, ktoré je nórska územná samospráva oprávnená vyberať je nastavovaný nórsym parlamentom každý rok. Územné samosprávy v Nórsku nemajú právomoc udeľovať rôzne daňové oslobodenia, táto právomoc je určená práve centrálne.

Výnosy týchto daní a poplatkov ďalej nórske samosprávy používajú napríklad na starostlivosť pre seniorov, na škôlky, základné školy, sociálne služby, zdravotnú starostlivosť, vodu, kultúru či cirkev.⁴⁷ Nórsko vyberá aj majetkové dane. Miestne samosprávy sa môžu rozhodnúť, či zavedú daň z nehnuteľnosti a či sa použije majetková hodnota, ktorá bola stanovená daňovou správou ako základ pre výpočet dane z nehnuteľnosti. Ak chce miestna samospráva vyberať tento typ dane v roku 2016, musí použiť hodnotu majetku ku koncu roku 2014.⁴⁸

V nasledujúcej tabuľke je zobrazený vývoj celkových daňových výnosov v sledovanom období a podiel majetkových daní na celkových výnosoch v % v porovnaní s OECD. Tento stav je následne graficky zobrazený v grafe.

⁴⁷ Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation: Local Government in Norway. 2013. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <https://www.bergen.kommune.no/bk/multimedia/archive/00196/Local_Government_in_196745a.pdf>.

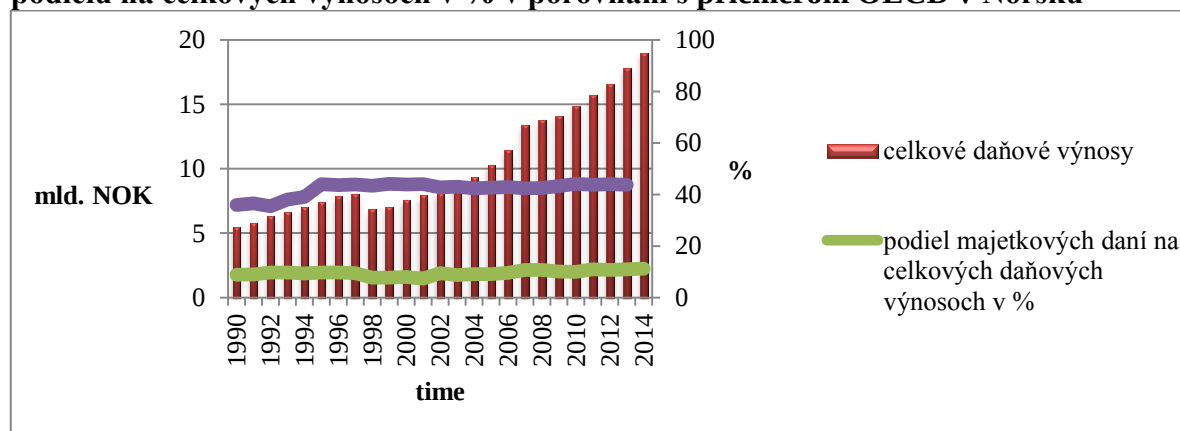
⁴⁸ Skatteetaten: Municipal property tax. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <http://www.skatteetaten.no/en/Person/Tax-Return/Topic-and-deductions/Housing/Municipal-property-tax->.

Tabuľka č. 7 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Nórsku

	Výnos z majetkových daní (v %)	Priemerný výnos z majetkových daní v OECD krajinách (v %)	Celkový daňový výnos (v mld. DOK)
1990	8,887	35,953	5,470
1991	8,976	36,519	5,745
1992	9,674	35,482	6,318
1993	9,700	37,999	6,623
1994	9,301	39,049	6,990
1995	9,704	43,945	7,352
1996	9,750	43,662	7,873
1997	9,429	43,933	8,032
1998	7,720	43,441	6,843
1999	7,698	44,104	7,026
2000	7,942	43,927	7,581
2001	7,318	43,964	7,909
2002	9,438	42,759	8,111
2003	8,711	42,965	8,658
2004	9,062	42,326	9,377
2005	9,094	42,677	10,283
2006	9,545	42,863	11,456
2007	10,770	42,376	13,400
2008	10,740	42,487	13,776
2009	10,103	43,282	14,092
2010	10,026	44,098	14,863
2011	10,994	43,737	15,686
2012	10,729	43,991	16,518
2013	10,936	43,761	17,822

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík získaných z OECD

Graf č. 7 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Nórsku

Zdroj: vlastné spracovanie na základe štatistík získaných z OECD

Vývoj podielu majetkových daní na celkových výnosoch sa v Nórsku pohybuje približne lineárne s menšími odchýlkami a je výraznejšie nižší ako priemer krajín OECD. V Nórsku nie je významnou časťou príjmov do miestneho rozpočtu práve majetková daň, keďže municipality v Nórsku majú právomoc vyberať aj časť daní z príjmov fyzických osôb, čím sú špecifické najmä severské krajiny tým, že obyvatelia sú ochotní platiť väčšiu časť svojich príjmov v podobe daní, pretože satisfakciou sú pre nich najmä zabezpečovanie rôznych služieb, či už sociálnych, školských alebo zdravotných. Navyše tento druh dane je pre municipality v Nórsku dobrovoľná a nie každá samospráva ich vyberá pre zabezpečenie svojich príjmov.

3.7 Miestne dane v Estónsku

V Estónsku je majetkovou daňou daň za pozemky, ktoré sa odvádzajú do miestneho rozpočtu. Sadzba môže byť medzi rôznymi regiónmi rozličná a pohybuje sa v rozmedzí 0,1 až 2,5 % z hodnoty pozemku v závislosti od účelu využívania pozemku a je vyberaná na ročnej báze. Okrem tohto typu dane v Estónsku sú miestne samosprávy oprávnené vyberať daň z predaja, lodnú daň, daň za reklamu, daň za dočasné uzavretie ulíc, daň z motorových vozidiel, daň za chov domácich zvierat, parkovacie poplatky. Tieto typy miestnych daní sú rozličné od krajín napríklad v strednej Európe, kde patrí aj už spomenuté Slovensko, Česko či Poľsko.⁴⁹

V nasledujúcej tabuľke je zobrazený vývoj celkových daňových výnosov v sledovanom období a podiel majetkových daní na celkových výnosoch v % v porovnaní s OECD. Tento stav je následne graficky zobrazený v grafe.

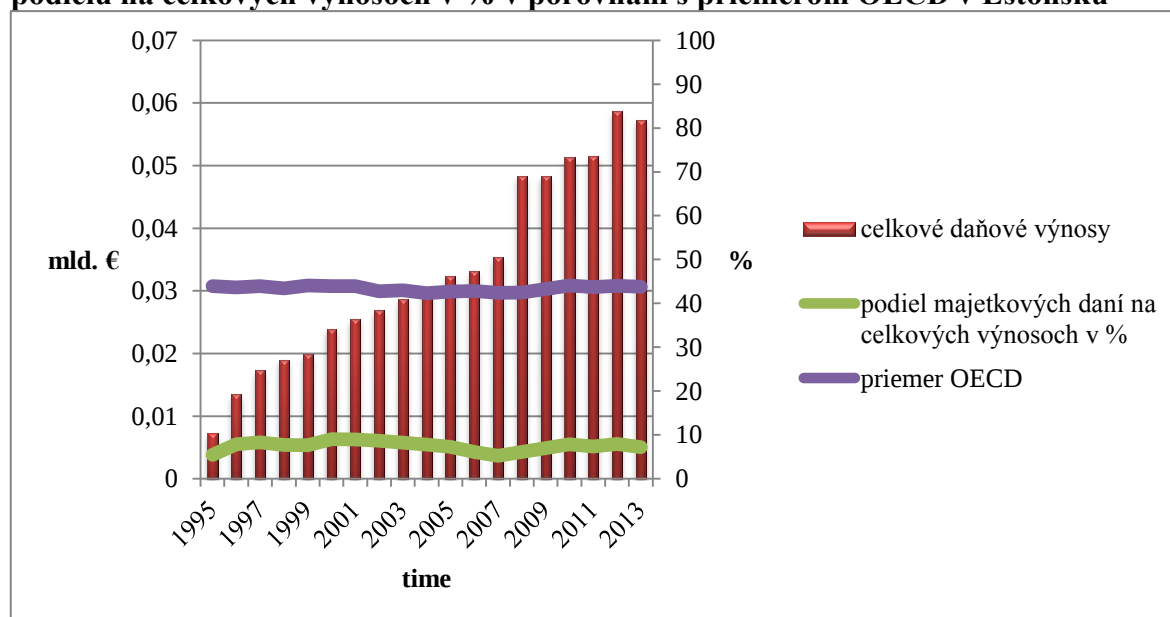
⁴⁸PROPERTYSHOWS: Property Tax In Estonia. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.propertyshowrooms.com/estonia/property/estonia-property-tax.asp>>

Tabuľka č. 8 Vývoj celkových daňových výnosov za príslušné roky a podiel majetkových daní v % v Estónsku

	Výnos z majetkových daní (v %)	Priemerný výnos z majetkových daní v OECD krajinách (v %)	Celkový daňový výnos (v mld. EUR)
1995	5,477	43,945	0,007216
1996	7,830	43,662	0,013485
1997	8,271	43,933	0,017250
1998	7,718	43,441	0,018969
1999	7,642	44,104	0,019825
2000	9,046	43,927	0,023944
2001	8,945	43,964	0,025402
2002	8,639	42,759	0,026951
2003	8,259	42,965	0,028709
2004	7,779	42,326	0,030370
2005	7,241	42,677	0,032325
2006	6,089	42,863	0,033065
2007	5,221	42,376	0,035304
2008	6,076	42,487	0,048260
2009	6,960	43,282	0,048249
2010	7,859	44,098	0,051297
2011	7,377	43,737	0,051467
2012	7,918	43,991	0,058611
2013	7,228	43,761	0,057241

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných zo štatistík OECD

Graf č. 8 Grafické zobrazenie vývoja celkových daňových výnosov a majetkového podielu na celkových výnosoch v % v porovnaní s priemerom OECD v Estónsku

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných zo štatistík OECD

V Estónsku sa na rozdiel od iných európskych krajinách pohybuje podiel majetkových daní na celkových výnosoch v % dlhodobo nízko oproti priemeru krajín OECD. Spoločným znakom so všetkými vybranými krajinami je však nárast celkových daňových výnosov, avšak v rokoch 2010 a 2014 boli výnosy v porovnaní s predchádzajúcim rokom nižšie.

4 PROGNOZA VÝVOJA VÝNOSU PRÍJMOV SAMOSPRÁV A NÁVRH MOŽNÝCH RIEŠENÍ

Ako sme už naznačili v predchádzajúcej kapitole, územným samosprávam prináležia vlastné príjmy, z ktorých najvýznamnejšiu časť tvoria daňové príjmy. Územným samosprávam v podmienkach Európskej únie plynú aj príjmy (v podmienkach SR a ČR sú takýmto daňami dane z príjmu fyzických osôb) vyberané na centrálnej vládnej úrovni do štátneho rozpočtu, ktoré sú potom na základe legislatívne podložených kritérií prerozdelené do rozpočtov nižších vládnych úrovní. Príslušné ministerstvá jednotlivých krajín monitorujú stav k predchádzajúcemu roku a na základe toho vytvárajú prognózu vývoja a prerozdelenia do nižších vládnych úrovní.

4.1 Prognózovaný podiel dane z príjmov FO na rok 2016

Ministerstvo financií SR (ďalej len MF SR) na ročnej báze na svojom webovom sídle uverejňuje východiskové štatistické údaje k prvému dňu predchádzajúceho kalendárneho roka pre rozdelenie výnosu dane z príjmov FO do miestnych rozpočtov. Nižšie uvedená tabuľka zobrazuje potrebné údaje podľa legislatívne určených kritérií a z dôvodu rozsahu práce sú v tabuľke uvedené štatistické údaje pre jednotlivé kraje v SR. Najvyššia čiastka by mala plynúť do Prešovského kraja, ktorý síce rozlohou nie je najrozľahlejší kraj ako Banskobystrický, ale počtom obyvateľov je najpočetnejší. Najnižšia suma by sa mala rozdeliť do Trnavského kraja, ktorý taktiež nie je rozlohou najmenší, ale v počte obyvateľov je na poslednom mieste.

Tabuľka č. 9 Východiskové štatistické údaje (k 1.1.2015) a predpokladaný podiel výnosu dane z príjmu FO pre rok 2016

Kraj	Počet obyv.	Počet obyv. 15-18	Počet obyv. veku 62+	Rozloha v km ²	Počet obyv./km ²	DC II. a III. triedy v km	Spolu rok 2016
Bratislavský	625 167	18 254	120 620	2 053	305	509,804	76 800 353
Trnavský	558 677	21 838	102 756	4 146	135	1 586,838	71 000 720
Trenčiansky	591 233	22 924	114 664	4 502	131	1 481,374	71 556 437
Nitriansky	684 922	27 490	132 984	6 344	108	2 035,521	90 396 480
Žilinský	690 449	31 847	116 781	6 809	101	1 435,214	84 060 722
Bansko-bystrický	655 359	27 914	121 375	9 454	69	2 448,329	92 961 627
Prešovský	819 977	42 560	126 283	8 973	91	2 436,684	99 310 138
Košický	795 565	38 181	130 621	6 754	118	1 935,334	88 387 524
SR spolu	5421349	230999	966 084	49 035	x	13869,098	674 474 000

Zdroj: Ministerstvo financií SR. Dostupné na: <file:///C:/Users/PC/Downloads/Vychodiskove_statisticke_udaje_a_podiel_VUC_na_vynose_DPFO_pre_rok_2016.pdf>

V roku 2015 bol výnos pre daň z príjmov FO poukázaný vyšším územným celkom rozpočtovaný na 613 590 000 eur, pričom na konci roku 2015 sa rozpočet naplnil oproti rozpočtovanému na 102,1 %, keď sa naplnila suma 626 394 000 eur.

Pre aktuálny prvý kvartál roku 2016 MF SR zverejnilo doterajšie plnenie rozpočtovaných výnosov. Zo štátneho rozpočtu majú územné samosprávy nárok na prevod súm uvedených v nižšie priloženej tabuľke. Za prvý kvartál majú samosprávy nárok na príjmy, ktoré boli najvyššie v januári kalendárneho roka 2016 a to i v prípade obcí, tak i VÚC. Tieto údaje nižšie graficky zobrazujú údaje, ktoré sú obsiahnuté v tabuľkách.

Tabuľka č. 10 Prevod výnosu dane z príjmov FO územnej samosprávy za prvý štvrt'rok 2016 (údaje v tis. EUR)

Mesiac	Obce (nárok) 70 %	VÚC (nárok) 30 %	Územná samospráva spolu	Plnenie rozpočtovaného prevodu výnosu dane v %
Január	179 563	76 955	258 518	11,40
Február	151 750	65 036	216 786	9,60
Marec (predbežne)	147 131	63 013	210 144	9,30
Prvý štvrt'rok (predbežne)	478 444	205 004	683 447	30,40
Rozpočtované na rok 2016	1 573 799	647 474	2 248 273	100,00

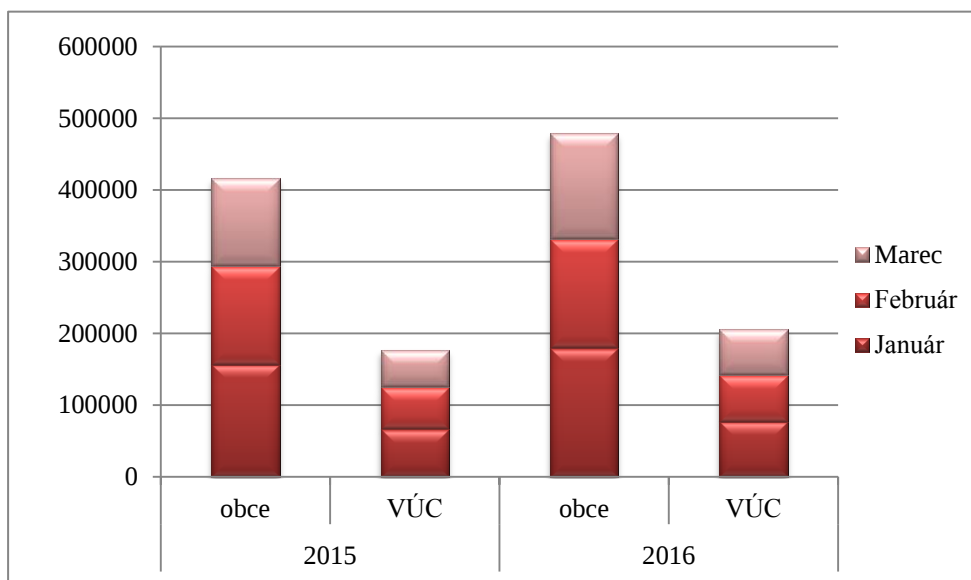
Zdroj: Ministerstvo financií SR. Dostupné na: <file:///C:/Users/PC/Downloads/prevod_vynosu_dane_z_prijmov_FO_uzemnej_samosprave_februar_2016.pdf>

Tabuľka č. 11 Prevod výnosu dane z príjmov FO územnej samosprávy za prvý štvrt'rok 2015 (údaje v tis. EUR)

Mesiac	Obce (nárok) 68,5 %	VÚC (nárok) 29,2 %	Územná samospráva spolu	Plnenie rozpočtovaného prevodu výnosu dane v %
Január	156 738	66 817	223 552	10,9
Február	137 076	58 432	195 508	9,5
Marec	122 047	51 067	160 315	8,4
Prvý štvrt'rok	415 861	176 313	592 174	28,8
Rozpočtované na rok 2015	1 442 032	613 590	2 055 622	100,0
Skutočné plnenie rozpočtu	1 471 701	626 394	2 098 096	102,1

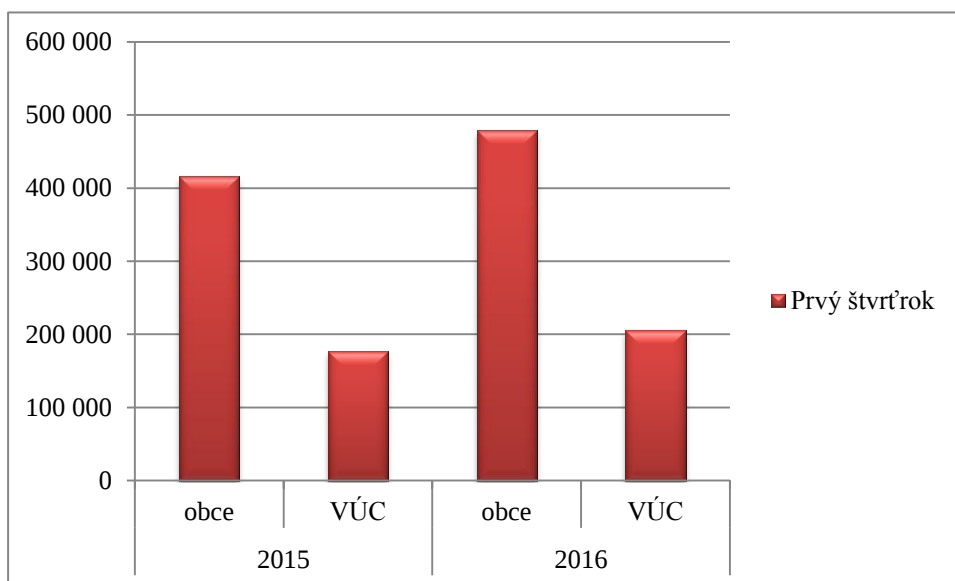
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z webového sídla MFSR

Graf č. 9 Medziročné porovnanie prevodu podielu z výnosov dane z príjmov FO v SR za jednotlivé mesiace

Zdroj: vlastné spracovanie na základe východiskových údajov získaných z webového sídla MF SR

Graf č. 10 Medziročné porovnanie prevodu podielu z výnosov dane z príjmov FO v SR za prvý kvartál roku 2015 a 2016 (predpokladaný)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe východiskových údajov získaných z webového sídla MF SR

V roku 2016 v legislatíve upravujúcej prevod výnosu dane z príjmov FO, konkrétne v Zákone č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov nastala zmena v podobe zvýšenia sadzieb pre obce na 70 % z výnosu dane z príjmov FO a 30 % z výnosu dane z príjmov FO do rozpočtov VÚC. Toto navýšenie spôsobilo najmä poukazovanie dane z motorových

vozidiel a jeho výnosu do štátneho rozpočtu. Aj napriek tomuto výpadku príjmy z výnosov dane z príjmov FO v prvom štvrtroku oproti minulému rozpočtovému obdobiu zvýšili. V januári rozpočty obcí zaznamenali nárast o **22 825 EUR** viac oproti minulému kalendárnemu roku, čo predstavuje navýšenie o **14,6 %**. Rozpočty VÚC oproti si oproti minulému roku polepšia o **10 138 EUR**, čo je nárast o **15,2 %**. Vo februári 2016 je oproti minulému roku tiež zaznamenaný nárast. Do obecných rozpočtov plynulo o **14 674 EUR** viac v porovnaní s rokom 2015, čo v skutočnosti predstavuje **10,7 %** vzrast.

Rozpočty VÚC zaznamenávajú nárast o **6 604 EUR**, čo je v percentuálnom vyjadrení **11,3 %** nárast. V mesiaci marec, hoci je aktuálne prístupný len predbežný odhad nároku výnosu dane z príjmu FO v prípade obcí príjmy vzrástli o najvyšší percentuálny bod, t. j. o **20,6 %**, čo je nárast o **25 084 EUR**. V prípade rozpočtov VÚC je predbežný príjem o **11 946 EUR** vyšší ako v roku, ktorý predchádza aktuálnemu o **23,4 %**. Doterajší vývoj príjmov má vzostupný charakter a dá sa predpokladať, že tento trend bude pokračovať aj v ďalších mesiacoch roku 2016 a tak sa rozpočet naplní na viac ako je plánovaný.

4.2 Návrh novej potenciálne možnej dane na území SR

Slovenská legislatíva v súčasnosti umožňuje vyberať osem druhov miestnych daní. Pre zvýšenie príjmov by sa SR mohla ubrať aj po vzore niektorých iných krajín a zaviesť daň znamenajúcu vyšší príjem, ktorý by tak mohla alokovať do rôznych oblastí spoločenského života, ktoré je potrebné zo strany územných samospráv zabezpečiť. V Estónsku je povolené miestnym samosprávam do svojich rozpočtov vyberať daň z reklamy. V súčasnosti mnohé väčšie mestá na Slovensku, ale i mnohé obce zaznamenávajú problém s reklamnými plochami, ktoré sú umiestňované v blízkosti ciest, ale neraz i obydlí a sú pre obyvateľov obťažujúce, kazia charakter územnej zástavby pre svoju neestetickosť a nehodia sa do daného prostredia.

Preto by sme navrhovali, aby bolo zákonom povolené obciam vyberať okrem ceny za reklamu aj daň za reklamu, ktorá je umiestnená na plochách a pútačoch, ktoré sú umiestnené na území obce, ktoré patrí do jej katastrálneho územia. Výber tejto dane by bol efektívnejší na území obce a zároveň jej napomohla k zvýšeniu daňových príjmov. Komerčná reklama by nesmela byť umiestňovaná na internetovú stránku obce z dôvodu, že táto stránka slúži pre informovanie verejnosti a nie na komerčné účely. Pri nastavení tejto

dane však treba prihliadať aj na to, aby bola daň primeraná a neodrádzala potenciálne subjekty svoju reklamu na územie obce umiestňovať.

Do zákona o miestnych daniach a poplatkoch by tak pribudla alebo nahradila inú už existujúcu daň k 1.1.2017 nová miestna daň z reklamy. **Subjektom dane** by bola FO alebo PO, ktorá na území obci umiestnila svoju komerčnú reklamu na stavbu na to určenú a umiestnenú v katastrálnom území obce. **Predmetom dane** je stavba určená na komerčnú propagáciu produktov nachádzajúca sa na území obce. Obsahom reklamy nesmie byť reklama, ktorá porušuje ľudské práva, uráža určitú skupinu obyvateľov, propaguje drogy a zakázané látky, propaguje nevhodný obsah pre maloletých, mladistvých a mravne pohoršuje verejnosť.

Základom dane je počet vyhradených plôch určených na reklamu nachádzajúcich sa na území obce.

Sadzbu dane určí obec v eurách za poskytnutý priestor pre reklamu a jeden kalendárny mesiac. Táto sadzba by bola určená maximálnou výškou, ktorú môže obec vyberať za kalendárny mesiac a za m² reklamnej plochy a išlo by o tieto sadzby:

- a) 0,550 EUR za každý aj začatý m² v prípade stavieb neprevyšujúcich plochu 3m²,
- b) 0,850 EUR za každý aj začatý m² v prípade stavieb s plochou od 3m² – 20 m²,
- c) 1,551 EUR za každý aj začatý m² v prípade stavieb s plochou nad 20 m².

Daňová povinnosť by **vznikla** prvým dňom kalendárneho mesiaca, v ktorom bola reklama na určené miesto umiestnená a **zanikla** dňom kalendárneho mesiaca, v ktorom bola reklama na obcou určenom mieste odstránená. Mesačná daňová povinnosť je určená z toho dôvodu, že obsah sa na príslušných stavbách určených na komerčnú reklamu často mení.

Miestne príslušnou by ako v prípade ostatných daní bola obec, na ktorej území sa komerčná reklama na vyhradených miestach umiestňuje. Subjekt dane je povinný svoju daňovú povinnosť voči miestnej obci uhradiť najneskôr do posledného dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom vznikla daňová povinnosť.

Oslobodenými od dane sú upútavky na športové, vzdelávacie, náboženské alebo kultúrne udalosti konané v obci.

4.2.1 Modelový príklad zavedenia príslušnej dane na konkrétnej samospráve

Ak by sa takéto opatrenie dostalo do novelizácie zákona a k určitému dňu kalendárneho roka by bolo takáto daň legálna, a umožňovala by vyberať na územiach obcí túto daň, bolo by potrebné upraviť jednotlivými obcami podmienky ich výberu a určenie sadzieb pre túto daň.

Pre potreby tejto práce mesto Svit vydáva VZN, v ktorom sa ustanovuje:

Všeobecne záväzné nariadenie

Článok I

§ 1

Predmet úpravy

Týmto VZN Mesto Svit:

- a) ustanovuje miestnu daň za reklamu,
- b) určuje najmä základ dane, sadzbu dane a poplatku, spôsob a podmienky vyberania dane a poplatku, daňovú povinnosť daňovníka a poplatníka,
- c) správu tejto dane vykonáva správca Mesto Svit prostredníctvom príslušného úseku Mestského úradu Svit, Hviezdoslavova 269/33, 059 21 Svit.

§ 2

Základné pojmy

1. Reklamou sa rozumie prezentácia produktov s cieľom ich uplatnenia na trhu v každej podobe.
2. Reklamou nie je:
 - a) propagácia kultúrnej, športovej, náboženskej a výchovnej udalosti vykonávanej v meste Svit,
 - b) označenie sídla právnickej osoby,
 - c) označenie staveniska rozhodnutím, ktorým sa stavba povolila.
3. Reklama sa týka stavieb postavených stavebnými výrobkami a stavebnými prácami, ktorá je pevne spojená so zemou o pevný základ a ktorej funkciou je šírenie reklamných informácií, ktoré sú z verejných priestorov viditeľné.
4. Typy reklamných stavieb:
 - a) samostatne stojace reklamné stavby,
 - b) veľkoplošné reklamné stavby (napr. billboard), ktoré sú neosvetlené alebo osvetlené,

- c) reklamné stavby na fasáde.
- 5. Reklamné stavby určené na reklamu:
 - a) stavby, ktorých je najväčšia informačná plocha menšia ako 3 m^2 ,
 - b) stavby, ktorých je najväčšia informačná plocha od 3 m^2 – 20 m^2 ,
 - c) stavby, ktorých je najväčšia informačná plocha väčšia ako 20 m^2 .

§ 3

Daň z reklamy

1. Daňovníkom dane z reklamy je FO alebo PO, ktorá v obci umiestňuje reklamu komerčného charakteru na propagáciu svojich produktov.
2. Predmetom dane z reklamy je reklama umiestnená na stavbách na území mesta Svit uvedené v Zákone o miestnych daniach a poplatkoch.
3. Ročnú sadzbu dane za reklamu VZN určuje na hodnotu na kalendárny mesiac:
 - d) 0,425 EUR za každý aj začatý m^2 v prípade stavieb neprevyšujúcich plochu 3m^2 ,
 - e) 0,615 EUR za každý aj začatý m^2 v prípade stavieb s plochou od 3m^2 – 20 m^2 ,
 - f) 0,824 EUR za každý aj začatý m^2 v prípade stavieb s plochou nad 20 m^2 .
4. Ak je reklama na stavbe určenej na komerčnú reklamu kratšie ako kalendárny mesiac, použije sa pomerný výpočet sadzby dane.
5. Základom dane z reklamy je výmera v m^2 reklamnej plochy určenej na komerčnú propagáciu produktov.
6. Daňovník je povinný uhradiť daň z reklamy správcovi dane najneskôr do posledného dňa nasledujúceho mesiaca po mesiaci, v ktorom daňová povinnosť vznikla.

§ 4

Vznik a zánik daňovej povinnosti

1. Daňová povinnosť vzniká prvým dňom kalendárneho mesiaca, v ktorom bola reklama na komerčné účely umiestnená na stavbu vopred určenú obcou a na jej území za účelom propagáciu komerčných produktov.
2. Daňová povinnosť zaniká dňom odstránenia reklamy z vopred určeného priestoru pre komerčnú reklamu na území obce.

§ 5

Povoľovanie reklamných stavieb

1. Povoľovaciemu konaniu v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku podliehajú reklamné stavby v prípade, ak sú umiestňované na viditeľných miestach z verejných priestorov.
2. Povolenie na umiestnenie reklamných stavieb vydáva na základe žiadosti mesto Svit.
3. Všeobecne podmienky umiestňovania reklám určí ďalej samostatné VZN.

§ 6

Záverečné ustanovenia

1. Doplnky a zmeny tohto VZN schvaľuje Mestské zastupiteľstvo súhlasom 3/5 väčšiny svojich poslancov.

§ 7

Účinnosť

Toto VZN je účinné od 1. januára 2017.

Vo Svite dňa 09.12.2016

Výpočet modelového príkladu

V meste Svit v súčasnosti žije okolo 7 600 obyvateľov. Rozprestiera sa na katastrálnom území (4,5 km²) a tým je najmenším mestom na Slovensku. Cez mesto prechádza cesta druhej triedy, diaľnica a železničná trať. Tvorí preto ideálne podmienky pre umiestňovanie reklamných pútačov v blízkosti týchto ciest, ale aj mimo nich v ceste druhej triedy prechádzajúcu cez mesto. V meste a jeho tesnej blízkosti sa nachádzajú rôzne veľké i malé firmy, supermarkety, obchodné centrá a čerpacie stanice. V súčasnosti sú v meste Svit umiestnené tri reklamné miesta s výmerou 1 m², 12 reklamných miest umiestnených na stĺpoch verejného osvetlenia upozorňujúcich na pobočky bánk, bankomaty a blízkosť obchodov s výmerou dva m² a päť reklamných miest s výmerou 3 m².

V blízkosti ciest a železnice sa nachádza 16 reklamných plôch, z toho je desať umiestnených vedľa ciest s výmerou 16 m², tri sú umiestnené vedľa železničnej trate s výmerou osem m², tri plochy s výmerou 18 m² sú umiestnené na športovej hale, z toho dve sú využívané celoročne a na jednej z nich bola od decembra minulého roka do 26. februára umiestnená informácia o koncerte konajúcom sa v miestnom kultúrnom dome. Od

14.04. príslušného roka až do konca zdaňovacieho obdobia si priestor prenajala miestna firma ponúkajúca výrobu fólii pre domácnosti. Na budove mestského úradu je umiestnená plachtová reklama vo výmere 22 m² a ďalšia takáto reklama plachtového typu vo výmere 24 m² je umiestnená na bočnej strane obchodného centra. Daň je z dôvodu častej zmeny nájomníkov reklamných plôch vyberaná na mesačnej báze. Modelový príklad je vypočítavaný pre mesiac apríl príslušného kalendárneho roka.

Fakty:

- reklamné miesta s výmerou do 3m² so sadzbou :
 - 3 ks vo výmere 1 m²,
 - 12 ks vo výmere 2 m²,
 - 5 ks vo výmere 3 m².
- reklamné miesta s výmerou od 3 m² do 20 m² so sadzbou 0,615 EUR:
 - 10 ks vo výmere 16 m²,
 - 3 ks vo výmere 8 m²,
 - 3 ks vo výmere 18 m², z toho:
 - 2 ks využívané celoročne,
 - 1 ks využívaný na komerčné účely od 14.04. do konca zdaňovacieho obdobia.
- reklamné miesta s výmerou nad 20 m² so sadzbou 0,824 EUREUR:
 - 1 ks vo výmere 22 m²,
 - 1 ks vo výmere 24 m².

Výpočet

$$3 \cdot 0,425 \text{ EUR} \cdot 1 + 12 \cdot 0,425 \text{ EUR} \cdot 2 + 5 \cdot 0,425 \text{ EUR} \cdot 3 = \mathbf{17,85 \text{ EUR}}$$

$$10 \cdot 0,615 \text{ EUR} \cdot 0,615 + 3 \cdot 0,615 \text{ EUR} \cdot 8 + 2 \cdot 0,615 \text{ EUR} \cdot 18 + 1 \cdot [(0,615 \text{ EUR}/30) \cdot 17] \cdot 18 = \mathbf{141,57 \text{ EUR}}$$

$$1 \cdot 0,824 \text{ EUR} \cdot 22 + 1 \cdot 0,824 \text{ EUR} \cdot 24 = \mathbf{37,90 \text{ EUR}}$$

$$\mathbf{\text{Daňová povinnosť za mesiac apríl} = 17,85 \text{ EUR} + 141,57 \text{ EUR} + 37,90 \text{ EUR} = \mathbf{197,32 \text{ EUR}}}$$

$$\mathbf{\text{Celoročná daňová povinnosť} = 12 \cdot 17,85 \text{ EUR} + [135,3 \cdot 12 + (1 \cdot 0,615 \cdot 18 \cdot 8) + 6,27] + 37,90 \cdot 12 = 214,2 + 1620 + 94,83 + 454,8 = \mathbf{2\,383,83 \text{ EUR}}}$$

Zavedenie novej dane do celoštátnej právnej úpravy a ponechanie právomoci o určovaní výšky týchto daní samosprávam by mohlo priniesť dodatočný výnos pre miestne rozpočty. Táto daň by pravdepodobne neznamenal najvýznamnejší príjem do miestneho rozpočtu, ale súčasný stav prílišnej marketingovej aktivity firiem v ponuke rôznych produktov by mohol priniesť dodatočný výnos, ktorý by ďalej samospráva mohla použiť na estetickú údržbu plôch, alebo by získané prostriedky mohla použiť na zabezpečovanie iných verejných potrieb, ktoré sú z hľadiska samosprávy najefektívnejšie.

Mesto Svit podľa nášho názoru potrebuje zabezpečiť vyššiu kapacitu škôlky z dôvodu vyššieho počtu novopristaňovaných obyvateľov s deťmi predškolského veku a zvýšenia demografického ukazovateľa pre vyššiu pôrodnosť. Spolu s ostatnými dotáciami, či už z Ministerstva školstva, alebo zo školského úseku mesta by mohli tvoriť časť financovania navýšenia tejto kapacity. Navyšovanie tejto kapacity by sa mohlo udiť prostredníctvom prístavby k už existujúcej škôlke v meste a jej mestskej časti alebo s výstavbou novej škôlky v inej časti mesta.

4.3 Diskusia

Na základe doterajších získaných poznatkov a informácii vyjadrujeme naše názory a odporúčania, v ktorých vidíme priestor v možnosti zlepšenia súčasného stavu v oblasti výberu daní na miestnej úrovni v podmienkach SR.

Sme toho názoru, že zavedenie fiškálnej decentralizácie počnúc rokom 2005 bola pozitívna zmena. Zavedenie tejto decentralizácie so sebou prinieslo možnosť správy tých najnižších vládnych úrovní nimi samými. Podporila tak vznik samospráv a hospodárenia s vlastnými finančnými prostriedkami, teda narábanie s vlastným rozpočtom tvoreným jednak príjmovou časťou a na druhej strane výdavkovou časťou. V rámci tejto decentralizácie vznikla aj legislatívna úprava pozostávajúca z troch zákonov.

Tieto zákony upravujú legislatívne podmienky a kritériá, či už sú to kritériá pre prevod podielu celoštátne vybraných daní, ktorou je daň z príjmu fyzických osôb alebo upravujú základné pojmy a maximálne možné sadzby pre jednotlivé typy miestnych daní. Týmto je zabezpečená jednoduchosť v legislatíve podľa nášho názoru tým, že na konkrétnu daňovú oblasť prislúcha len nevyhnutné množstvo legislatívnych predpisov upravujúcich problematiku daní na miestnej úrovni. Spravodlivosť podľa nás je v určitej miere zabezpečená iba v prípade výberu dane z príjmu fyzickej osoby na celoštátnej úrovni, ktorá plynie do štátneho rozpočtu, pretože s výškou základu dane sa odvíja aj výška daňovej

sadzby, ktorá je v súčasnosti na úrovni 19 % a 25 % a prevodu tohto príjmu medzi jednotlivé samosprávy, kde sú zákonom určené kritériá pre jednotlivé aspekty ako napríklad veľkosť obce, počet obyvateľov v určitej vekovej skupine, ktoré bližšie uvádza nariadenie vlády.

Prvky autonómie pri výbere miestnych daní môžeme nájsť v tom, že samosprávne jednotky majú možnosť určovať si výšku daní, ktorá je však limitovaná maximálnou možnou sadzbou v zákone a taktiež môže vyberať iba tie dane, ktoré zákon povoľuje. Počnúc rokom 2005 prišla aj na územie SR územná autonómia, ktorá však je iba relatívna z dôvodu už vyššie spomínaných obmedzení. Podľa nášho názoru je takéto obmedzenie v poriadku z dôvodu určitej kontroly smerom zhora, pretože ak by sa nastavila absolútna autonómia, bolo by len veľmi ťažké ustriehnúť a kontrolovať, či sa výber daní nezneužíva a či nie je zavedené nadmerné množstvo daní. Ak by sa predsa len SR vybrala v budúcnosti v prípade samospráv takýmto smerom, odporúčali by sme vznik nezávislých kontrolných útvarov, či už majetkovo alebo personálne pri každej samospráve. Systém miestnych daní podľa nás nezabezpečuje spravodlivosť výberu dane. Miestnu daň musí platiť každý daňovník a to bez ohľadu na výšku príjmu, avšak je možné, aby územná samospráva upravila podmienky platby a výšky základu dane a znížení, resp. oslobodení od dane v závislosti od výšky príjmu. V praxi to môže spôsobiť to, že ak sú v blízkych samosprávach rozdielne podmienky, daňovník si bude selektovať a vyberať, v ktorej obci sa stane daňovníkom. Odporúčali by sme preto novelizáciu práve Zákona o miestnych daniach, ktorá by upravovala aj možnosti úpravy daňovej povinnosti osobám spočívajúce v jej znížení, ktoré majú nízky príjem, ako sú osoby v hmotnej núdzi, zdravotne ťažko postihnuté osoby, samostatne žijúci dôchodca, slobodné matky.

Negatívne hodnotíme zmenu výnosu z dane z motorových vozidiel vyšším územným celkom, ktoré sa od prvého januára tohto roka poukazujú ako stopercentný príjem do štátneho rozpočtu. Aj keď súčasný stav príjmov pre tento prvý štvrtýrok ukazuje, že príjmy vyšších územných celkov sú i napriek tejto zmene poukazovania vyššie v porovnaní s minulým rozpočtovým rokom sme toho názoru, že tento príjem by sa mal od budúceho rozpočtového obdobia poukazovať naspäť do rozpočtov VÚC. Myslíme si to preto, že tento výnos by mohol byť výlučne použitý na opravu cestných komunikácií, ktoré sú v správe VÚC, pretože stav týchto ciest je dnešným podmienkam nevyhovujúci a z rozpočtovej kapitoly Ministerstva dopravy alebo z prostriedkov Eurofondov nie je poskytovaných dostatok finančných prostriedkov na kompletnú rekonštrukciu týchto ciest.

Z tohto dôvodu by sa tento výnos mohol používať tie najnevyhnutnejšie opravy havarijných stavov týchto ciest.

Ako sme preukázali v tretej kapitole, výnosy z majetkových daní v SR sa dlhodobo pohybujú nad priemerom krajín OECD a predstavujú tak najvýznamnejší príjem do rozpočtov obcí v porovnaní s inými krajinami. Nie sme toho názoru, že alternatíva vzniku novej dane po vzore iných krajín je napríklad výber časti dani z príjmu fyzickej osoby, pretože daňové zaťaženie je v SR vysoké a stretli by sme sa s neochotou daňovníkov platiť takúto daň aj do miestnych rozpočtov, aj keď by sa tieto príjmy použili na zabezpečenie potrieb súvisiacich so školstvom, zdravotníctvom, službami v sociálnej oblasti. Preto navrhujeme po vzore Estónska daň novú a to daň z reklamy. Myslíme si, že v súčasnosti pretrváva vo väčších mestách, ale aj v obciach problém prílišnej marketingovej aktivity firiem v podobe reklám. Navrhujeme preto, aby sme zdanili reklamné priestory určené obcou na jej katastrálnom území pridaním tejto dane k už existujúcim miestnym daniam. Tento dodatočný výnos pravdepodobne nebude najvýznamnejším pre obec, ale obec môže tento výtazok použiť na zabezpečenie rôznych oblastí spoločenského života v meste v závislosti od aktuálnych potrieb jej obyvateľstva.

ZÁVER

Každý štát pre naplnenie svojho rozpočtu vyberá dane. Tieto dane sú súčasťou daňového systému, ktorý by mal byť optimálny. Pre to, aby bol optimálny je nevyhnutnou súčasťou to, aby bol spravodlivý, jednoduchý, odstránil prekážky k rastu a základy týchto daní by mali byť efektívne. Samospráva je nižšou vládnu úrovnou, ktorej legislatíva dáva právomoc výberu daní na svojom území. Podobne ako aj v ostatných štátoch Európy aj SR a jej nižšie vládne úrovne – samosprávy vyberajú na svojom území miestne dane a zabezpečujú si tak naplnenie príjmovej časti svojho lokálneho rozpočtu. Túto právomoc získala územná samospráva na území SR v roku 2005, kedy bola zrealizovaná fiškálna decentralizácia. V rámci nej má samospráva nárok na podiel z centrálne vyberanej dane z príjmu FO. Typy miestnych daní sa v európskom priestore veľmi nelíšia. Vo vybraných krajinách sme našli spoločnú daň, ktorú vyberajú všetky tieto štáty a je ňou majetková daň uvalená na nehnuteľnosti, napríklad byty, pozemky alebo stavby. V rámci sledovania na základe získaných údajov môžeme skonštatovať, že vo všetkých vybraných reprezentantoch zaznamenávame dlhodobý rast celkových daňových príjmov na miestnej úrovni, ktorý môže byť zaznamenaný zvyšovaním sadzieb alebo efektívnejším výberom daní. Nie však vo všetkých krajinách je podiel tejto majetkovej dane na celkových vybraných príjmoch podstatným príjmom ako je to napríklad u nás alebo vo Francúzsku, kde sa tento podiel pohybuje nad priemerom OECD. Krajiny ako napríklad Nórsko alebo Estónsko naopak tento príjem nepovažujú za podstatný, pretože ich oprávňuje zákon vyberať aj určitú časť dane z príjmov, ktorá je pre tieto krajiny a ich samosprávy atraktívnejším a podstatnejším príjmom. Na základe každoročných prognóz, ktoré odhaduje MF SR sa aj pre tento rok očakáva zvýšenie výnosov z dane z príjmov FO a preto sa prognózuje nárast prevodov výnosov poukazovaných územným samosprávam aj napriek tomu, že výnos dane z motorových vozidiel sa už VÚC nepoukazuje. SR by malo získať prehľad v tom, aké typy miestnych daní sú vyberané aj v našich okolitých krajinách alebo v ostatných štátoch európskych krajín. Preto sme navrhli do nášho daňového systému novú daň po vzore Estónska, ktorá by mohla priniesť samosprávam dodatočný výnos, ktorý by mohli využiť práce do rôznych oblastí rozvoja napríklad školských zariadení, pozemných komunikácií, zdravotníckych a sociálnych zariadení či nových možností bývania na území obcí. Je potrebné, aby sme si uvedomili, že pre to, aby obec vedela efektívne zabezpečiť všetky oblasti a komfort nášho života presne tam, kde tieto potreby vznikajú je nevyhnutný výber daní na lokálnej úrovni, teda v obciach a VÚC.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné zdroje

- [1] HORVÁTHOVÁ, M. 2002. Organizačné štruktúry – základ fungovania verejnej správy a firiem. In *Modernizácia verejnej správy*. Košice: FVS UPJŠ, 2002. 189 s. ISBN 80-7079-479-2.
- [2] KOSORÍN, F. 1999. *Teória a prax verejnej správy*. Bratislava: Ekonóm, 1999. 231 s. ISBN 80-228-1114-5.
- [3] KUBÁTOVÁ, K. 2010. *Daňová teórie a politika*. Praha: Aspi, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
- [4] KUBÁTOVÁ, K. 2009. *Daňová teórie, úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: Aspi, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.
- [5] LACINA, K. – ČECHÁK, V. 2001. *Vývoj systémů veřejné správy*. Praha: Professional publishing, 2001. 115 s. ISBN 80-86419-13-4.
- [6] MACHAJOVÁ J. 2000. *Občan a verejná správa*. Bratislava: Nadácia Občan a demokracia, 2000. 328 s. ISBN 80-968528-0-9.
- [7] MEDVEĎ a kol. 2009. *Daňová teória a daňový systém*. Bratislava: Sprint dva, 2009. 288 s. ISBN 978-80-89393-09-1.
- [8] PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. 2002. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: Aspi, 2002. 441 s. ISBN 80-86395-21-9
- [9] SEDLÁKOVÁ, S. 2008. Fiškálna decentralizácia – jej význam a dôsledky pre územnú samosprávu. In *National and Regional Economics VII, 1th – 3th October, Herľany, Slovak Republic: international conference: proceedings*. Košice: Technical University of Košice – Faculty of Economics, 2008. ISBN 9788055300849, s. 806-810.
- [10] SCHULTZOVÁ a kol. 2015. *Daňová teória a politika I*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 308 s. ISBN 978-80-7478-867-3.
- [11] SKULOVÁ, S. a kol. 1998. *Základy správní vědy*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 235 s. ISBN 80-210-1828-3.
- [12] STRECKOVÁ, Y. – MALÝ, I. 1998. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. 214 s. ISBN 80-7226-112-6.
- [13] SUHÁNYIOVÁ, A. – PETRIŠOVÁ, M. 2011. Daňová sústava Slovenskej republiky s dôrazom na daň z pridanej hodnoty. In *Zborník vedeckých prác katedry*

ekonómie a ekonomiky ANNO 2011. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta managementu, 2011. ISBN 978-80-555-0415-5, s. 220-234.

- [14] ŠIROKÝ a kol. 2008. *Daňové teórie s praktickou aplikáci*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- [15] ŠKULTÉTY, P. a kol. 2000. *Správne právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PF UK, 2000. 316 s. ISBN 80-7160-132-2.
- [16] TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2002. 182 s. ISBN 80-8068-139-2.
- [17] ZUBALOVÁ a kol. 2008. *Daňové teórie a ich využitie v praxi – daňová teória a politika II*. Bratislava: Iura Edition spol. s r. o., 2008. 200 s. ISBN 978-80-8078-487-4.

Články v odbornom časopise

- [18] KLIMOVSKÝ, D. 2013. Taliansko Viacúrovňová samospráva a rozsiahle reformné procesy po roku 1990. In *Samosprávy v EÚ*. ISSN 1336-6475, 2013, Roč. 9, č. 2, s. 68-73.

Elektronické zdroje

- [19] DAVIS, S.: Local taxes – ordures menageres or refuse collection. 2014. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.frenchentree.com/french-property/french-tax/local-taxes-ordures-menageres-or-refuse-collection/>>
- [20] DAVIS, S.: Local property taxes: taxe fonciere and taxe d'habitation. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.frenchentree.com/french-property/french-tax/local-property-taxes-taxe-fonciere-and-tax-dhabitation/>>
- [21] Finančné riaditeľstvo SR: Informácia o novele zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. 2015. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Novinky_z_legislativy/2015/miestne_dane/2015_06_04_Informacia_novela_zakona_582.pdf>

- [22] Finančné riaditeľstvo SR: Miestne dane. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/miestne-dane-podnikatelia>>
- [23] Finanční správa: Rozpočtové určení daní. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/danovy-system-cr/rozpoctove-urceni-dani>>
- [24] Just Landed: Property Tax – How much is property tax in Italy?. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.justlanded.com/english/Italy/Italy-Guide/Property/Property-Tax>>
- [25] Ministerstvo financií SR. Vývoj podielu územnej samosprávy na výnose dane z príjmov FO. 2016. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné na internete: <[file:///C:/Users/PC/Downloads/prevod_vynosu_dane_z_prijmov_FO_uzemnej_samosprave_februar_2016%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/PC/Downloads/prevod_vynosu_dane_z_prijmov_FO_uzemnej_samosprave_februar_2016%20(1).pdf)>
- [26] Ministerstvo financií SR. Vývoj podielu územnej samosprávy na výnose dane z príjmov FO. 2016. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné na internete: <[file:///C:/Users/PC/Downloads/prevod_vynosu_dane_z_prijmov_FO_uzemnej_samosprave_za_rok_2015%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/PC/Downloads/prevod_vynosu_dane_z_prijmov_FO_uzemnej_samosprave_za_rok_2015%20(1).pdf)>
- [27] Ministerstvo financií SR. Východiskové štatistické údaje a rozpočtové podiely obcí a VÚC na výnose dani z príjmu FO pre rok 2016. 2016. [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné na internete: <file:///C:/Users/PC/Downloads/Vychodiskove_statisticke_udaje_a_podiel_VUC_na_vynose_DPFO_pre_rok_2016.pdf>
- [28] Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation: Local Government in Norway. 2013. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <https://www.bergen.kommune.no/bk/multimedia/archive/00196/Local_Government_in_196745a.pdf>
- [29] PROPERTYSHOWS: Property Tax In Estonia. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.propertyshowrooms.com/estonia/property/estonia-property-tax.asp>>
- [30] Skatteetaten: Municipal property tax. 2016. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete: <<http://www.skatteetaten.no/en/Person/Tax-Return/Topic-and-deductions/Housing/Municipal-property-tax-/>>
- [31] SWIANIEWICZ, P.: Local Taxes In Poland. Base for Local Accountability?. 2003. [online] [cit. 2016-03-06]. Dostupné na internete:

<<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan009152.pdf>
f>

Legislatívne dokumenty

- [32] Nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve v znení neskorších predpisov
- [33] Zákon Českej národnej rady č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých vecí v znení neskorších predpisov
- [34] Zákon Českej národnej rady č. 565/1990 Sb. o miestnych poplatkoch v znení neskorších predpisov
- [35] Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov

Štatistické databázy

- [36] www.data.oecd.org